

ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ

Илази двомесечно
Глушци

Главни и одговорни уредник
Анђелко Заблаћански

Уредништво
Енеа Хотић
Сања Живковић
Јелена Глишић

Сарадници чланови колегијума
Проф. др Љубица Несторов
Проф. др Слађана Миленковић
Споменка Денда Хамовић
Марко Јуришић

Технички уредник
Анђелко Заблаћански

Лектура
Јелена Глишић

Коректура
Споменка Денда Хамовић
Јелена Глишић

Контакт
+381649803118
sustinapoetike@hotmail.com

Издавач
Анђелко Заблаћански
Глушци

Први број је објављен 23. новембра 2013. године

Часопис је покренуо
Анђелко Заблаћански

Излази двомесечно

Народна библиотека Србије ISSN 23349417 COBISS.SRID 204386828 Суштина поетике, електронски часопис (2013)

Интернет адреса
www.knjizevnicasopis.com

Број 46/47–Суштина поетике

Часопис за књижевност

Реална је идеја, суштина ствари, а не изглед.

Константин Бранкуши

Октобар/новембар 2017.

Глушци

Пронађите оно што вас занима кликом на
[САДРЖАЈ](#)

Слика на насловној страни
Пино Даени
Предосећање

Реч уредника

Крајем новембра биће пуне четири године откако *Суштина поетике* постоји. У почетку ми беше намера, што негде у опису и стоји, да овај часопис буде пре свега посвећен поезији. Временом је постајао све популарнији, тако да је на виртуелним страницама овог часописа објављено много песама, кратких прича, критика, осврта, есеја, па чак и романа у наставцима. Постали смо препознатљиви по неким рубрикама које иду из броја у број, али и неким повременим, но јединствено нашим.

Однедавно се оглашавамо двомесечно, али и с веб презентацијом, и лепо укомпонованим, лако читљивим ПДФ издањима. На почетку рекох неколико речи о годишњици и првобитној жељи стварања поетског часописа, за овај двоброј сам одлучио, не консултујући уредништво, да га посветим исључиво песницима и поезији.

С обзиром на то да сам песник по опредељењу (или рођењу) веома сам задовољан што ће овај двоброј *Суштине поетике* бити својеврсна збирка песама. Надам се да ће се песници радовати, а писци других родова књижевности имати разумевања и стрпљења. Наравно, већ од следећег броја *Суштина поетике* ће се вратити својој устаљеној концепцији.

И на послетку, пошто сам при крају рада на часопису имао велику хаварију на компјутеру, молио бих за разумевање оне који су, можда, били предвиђени, а нису заступљени у овом двоброју. Такође бих замолио и све остале да своје радове поново шаљу за децембарско-јануарски двоброј, јер ништа немам сачувано.

Анђелко Заблаћански

Једна песма | Анђелко Заблаћански

ЉУЉАШКА

Заљуљаш нас лако кô да си богиња
На лудој љуљашци ум нам се разигра
Да лепотом прсне кô презрела диња
Досањана јава – урлик моћног тигра

Љуљамо се тако од јутра до мрака
И ноћна љуљашка све док не зазори
Немиром се баца од замаха јака
Да пјане нас споји у можданој кори

Кô и свако клатно и љуљашка стане
И тад јасно видим ти си само жена
Упијена у ме све ноћи, све дане
Погледима чедним – вером занесена

И све се умири док очи говоре
Усне се не мичу, клоне дамар сваки
Најлуђи су снови скинули одоре
Без иједне мисли кô перо смо лаки

Ћутањем спознамо сваки спој у нама
Залудност лутања, све покоре пређе
Јасни једно другом ми меким уснама
Заљуљамо свемир изван људске међе

У ретровизору | Брана Тарбук

С обзиром да је цео двоброј 46/47 посвећен само песничком стваралаштву као увод нека послужи осврт на поезију из прошлог броја.

ЧИТАЈТЕ ПОЕЗИЈУ

Зашто читати поезију? Зато што ће вас ослободити да признате себи оно што нисте смели, да се запитате пред собом да ли сте остварили своје снове или сте их негде сакрили, да назовете правим именом ствари које вам се дешавају или које прижељкујете. Колико год нам се понекад чинило да су песме ефемерне творевине, а песници понекад затворени, превише метафорични, некада пребурни, или да говоре неким заумним језиком, поезија уме да нас дубоко потресе и изнедри низ признања и обећања за која нисмо ни мислили да их можемо имати и дати. Песници су храбри људи, а помажу и нама који их пратимо и на различите начине доживљавамо њихове стихове, да будемо одлучнији и предузимљивији у својим животним поетикама, да будемо више своји, прихватимо себе и поштујемо то што јесмо.

Зашто писати поезију? Читајући стихове песника у последњем броју *Суштине поетике* чини ми се да свака песма, сваки аутор уз емоцију којом се бави и са нама је дели даје одговор и на ово питање. Један из туге, други из неопходности, трећи из жеље да дели, онај да подучи, овај да спречи друге да пролазе пут страдања, неко да подсети, понеко и да се опрости, али сви и увек - из дубоке потребе да са светом поделе оно што је преовлађујуће у суштини њиховог бића. Можда није најмудрије кренути с краја, али два стиха Милице Лесјак (*Ту око нас*) заокружила су утисак који су на мене оставиле песникиње, јер је једноставно у овом

броју њихов глас надвладао: *Пишеш изван великих теорија поетике/ кад угасиш титрај свих презира у души...*

Изван књижевних теорија, а опет свака са својом теоријом, о животу, песништву, начину схватања и доживљавања своје и колективне стварности. И како Милица даље мудро примећује - права песма се рађа тек када је душа чиста, ослобођена, смирена и помирена, и са добрим и са лошим.

Сваки текст открива свога аутора. Писати значи бити екстровеертан, свесно се изложити погледима, представити своја уверења и осећања и храбро испред њих стати и чувати их како би заштитили себе. Песникиње *Суштине* дубоко су свесне да је све оно што им се догодило не без разлога и да је дало колико њиховој личности толико и њиховој поезији једну сасвим нову димензију. Занимљиво је пратити како се то очитује код младих поетеса, а како код зрелих чаробница речи. Зрело доба доноси песништву снагу једноставности, речи су снажне, реч је жива и без стилских фигура, јер стиже право из језгра проживљености и искуства. Уз ту снагу зрелост допушта себи и наивност, слабост, грешку, јер зна да је све то живот. Допушта слободу да живи и да се изрази. И тако у зрелој песникињи видимо да живи једна девојачка душа, нежна и крхка, са великим искуством које ипак у њој није уништило наду, и зна да ће живети и поред боли и разочарења.

Тако нам четири песме Бранкице Вељковић доносе атмосферу благе плавичасте измаглице, миришу на јесен, кишу, али и на дивну, топлу душу, која чезне, пати, крије, али се и суочава. Непогрешиво бира слику да дочара снагу чежње (*Чезња*), која *има црвени кишобран/ од кога на длановима/ остају црвени вулкани*. Као врели печат они се залепе за срце и не можеш их више померити. Осећај чежње дочаран у пуној снази, бојом, топлотом, снагом, а без побуне, са прихватањем. Не знамо да ли је била тога свесна у равни значења и звучања, али Бранкица је у песми *Туга* последњим речима стихова

створила песму у песни, јер се нижу глаголи једним градацијским низом који појачава основну ноту главне емоције. Тугу је хтела да скрије, забашури у једној огромној песни, а она се отргла у својој снази и показала у бритким глаголима којима се завршавају стихови: *песму задржала, чекала, ускратила, желела; хранио, песму оставио; данима чешљаш, додирујеш, изазиваш, оставиш; написати, започети; започео и оставио недовршену. Туга је свакако довршена песма, и у звуку и у значењу и у кретању емоције, обгрљена и заокружена, па зато и не носи осећај безнадежности, него суочавања.*

Слична, привидна једноставност, код Мирјане Бекчић у песни *Малена непроцењива ствар (Поезија наших дана)*. Стихови теку уједначеним исповедним ритмом, мелодиозност се постиже понављањем почетних речи сваке строфе, да би се иза тога раширила слика места где се може чувати тако непроцењива ствар као што је срце. Одмах се присетимо бајки и прича у којима се живот и срце чувају у шкрињама, цветовима, на тајним местима, дубоко сакривеним. Песникиња не бира такво место, већ богату и пуну живота крошњу, малу кућу, стегнуту нечију шаку. Не сакрива се сасвим, тек толико да се сачува од великих олуја. А та стегнута шака, мора бити шака руке која грли, као што је у самом срцу песме обгрљена реч *сигурно*, која и поред сетног тоналитета овим средишним местом пружа сигурност, увереност.

На овом месту требало би поменути и поезију Кристине Јанковић (*Суштина поетике*, број 42-43), која јаким сликама преноси борбе које се у жени одигравају. У песни *Оно што си звао* у низу покрета и контраста показује женску природу која се бори између тражења, жеље да буде нађена и враћена и страха да се суочи са оним што може наћи. Ту поред хладноће, запитаности, мутне воде, као животворни подстрек звуче стихови: *Дај више пробуди се, проћи ће живот/ незналице, детиње лице обрадуј!/ Подстакни љубав да не умре премлада.*

Стихови у самом центру песме, као мост између изгубљене запитаности с почетка и медаљона од сунца на длану, а мостарина је храброст да се суочи са оним што долази, да се живи. Још сугестивније слике Кристина доноси у песми *Рекла је: ископаћу ти те твоје очи, згромићу те голим рукама, док газим те босим стопалима...* Само у женској изведби оволико насиље може се довести у непосредну везу са најдубљим осећајем страсти и љубави и опирањем пред предајом. Песникиња користи овакве слике да би показала колика се борба води у жени која зна да се упушта на несигуран терен, где може бити и гажена и повређена, остављена без слободе, заробљена, и хоће да се брани, али одјек *рекла је...* показује да је то остало само на речима, а да је предаја на делу извршена.

Оно што повезује поетесе чије су песме споменуте управо је зрелост која се очитује у изразу, опуштеност у фрази, без страха, речи теку, фигуре се формирају, нижу слике, из борбе се излази као победик или поражени, али се излази и суочава. На другој страни блистају у снази младе песникиње, чији израз је строжи, форма важна, реминисценције богате. Оне су доказ да се песници рађају и да временом можемо све више и више очекивати од њих. Младост је на једној страни слободна, а на другој спутана обзирима и формом, како је увек на почетку сваке школе. У овом случају богата и даровита душа, пуна емпатије, надомешћује лично искуство које зрелим поетесама омогућава да пишу лако, присно и погађају суштину.

Како бисмо другачије могли објаснити да млада Катарина Величковић тако маестрално приказује Ану Карењину у песми *Пруга сећања*. И свима је јасно да је у питању једна од највећих грешница или хериона књижевности, јер су мотиви одлично повезани и укрштени, речи испреплетене, а над њима ледена самоћа одјекује: *Сама је...* Сличан преплет речи, удаљавање и приближавање које носи благи, али не сетан ритам песме *Тражим те*, где контрасти складно прате потрагу која се дешава на

емотивном плану. Песникиња јасно чује трептаје душе која дубоко осећа и промишља своје, али и туђе емотивне узлете и падове. Враћа нам веру у додир душа, подсећа да и у једном сасвим иманентном, ефемерном свету, има наде и снаге за љубав. Оваква младалачка поезија чисти нас од талоба искуства које уме да донесе много тежине, превише очекивања, а тиме и разочарења, па је добро подсетити се лакоће и незахтевности младости: *Једино шта сам знао/ Било је/ Да бих читавог живота/ Могоа да те гледам/ Тако далеку и недодирљиву.*

Исти мотив воза, тако разуђен и никада довољно искоришћен у књижевности, увек богат, јасан, пун смисла и сазвучја, имамо код Јоване Ружичић, у песми *На перону*. Воз као место за љубав, упознавање, одлажење, поздрављање, опраштање, долажење, безброј реминисценција и слика доноси. У такву песничку атмосферу Јована смешта своје искуство, видећи у доласку и проласку возова малу наду да ће, упркос разликама, ишчекивање бити вредно труда. Свесна да то није ништа ново, да истим возовима иду многи слични њима, али опет, само ми живимо свој живот, свако својим интензитетом и дубином воли, нада се, ишчекује.

Храброст и у највећој патњи, тако својствена младости, прточена је у дивну мелодичну песму Милице Шојић *Валцер са собом*. У ритму ове игре, кратком окретном строфом, грациозна и поносна, суочава се са губитком. Споља насмејана, срећна, нико не види да је у њој срце распукло. У белој хаљини, као невеста, игра са ваздухом и не жели да стане, јер ако стане престаће да сања. Веома лепа и свежа песничка слика, јасна, лако замислива, одлично дочарана атмосфера. Интересантно, што је више пута прочитате јасније ћете у мислима чути звуке валцера и осетити борбу живота и губитка у младој души.

Љубавна игра као тема *Заноса* Милене Ћировић доноси једну другачију мелодичност, скоро старог песничког кова, а са новоослобођеном снагом. Жена природа, урођена у росу,

сунце, покривена откосом, обгрљена сунцем, украшена цвећем - има ли бољег начина да се прикаже снага страсти, величина предаје, не само када је љубавни занос у питању него као схватање суштине бића. Елементарна снага, снага сунца, земље и живота, и жена уроњена у њу. И све то исказано на један дирљив начин, стихови теку брзо, мелодично, без грешке, једноставно, какав живот и јесте у својој суштини када га истински спознамо.

Од природе и елемената корак је до космоса и вечитих истина, које су увек као исклесане, сигурне и снажне. Тако своју поезију пажљиво клеше и Кристина Павловић Рајић (Суштина поетике, број 42-43), бирајући речи и спојеве који ће нам најбоље показати како се ствари и појаве рађају и стварају: *Јер - ништа ми не тражимо друго/Сем да потоци душе/Нађу своје ушће*. Тражимо сигурност и мир, осеку, али да би они дошли ваља издржати потресе, јер само у таквим спајањима земља рађа планине, а душа песнике.

Овде нема довољно места да се спомене свака песникиња Суштине, али зато се надам да сам вас подстакла да их потражите и прочитате шта желе да поделе са светом. Дала сам вам само један кључ, са једне стране моста девојачку зрелост, са друге одраслу наивност и над њима суштинске природне и космичке силе које их повезују, па их откривајте даље сами, читави светови су у њиховим стиховима. Шта ли је тек у њиховим песничким душама?

Читајте поезију! Читајте песму не једном, него све док у вама не почне да тече мелодија те песме, онда ћете је разумети.

Поезија наших дана

Споменка Денда Хамовић | ВИДО И ПЛАВА ГРОБНИЦА

*Стојте, галије царске! У име свесне поште
Клизите тихим ходом.
Опело држим, какво не виде небо јоште
Над овом светом водом!*

Милутин Бојић – Плава гробница

Тихују Јонске дубине плаве
Век им у тајнама кости спију
Народа храброг часне заставе
Из поносних рана за Србију.

У историју су крвљу ткани
Дивови које слобода памти
Уче: бори се, истрај ил' гини –
За слободу отаџбине пламти.

И на Виду им почивају сени.
Херојски су Албанију газили
Болесни, гладни, а остављени
Умирили, ретки се вратили

А ране на камену видали!
Са Острва смрти знани ратници
Прах су у плаво гробље предали
И многи незнани страдалници.

На Крф је и песник млад ко роса
У колони дошао избеглица
Спевао Песме бола и поноса
Душин му је пој Плава гробница.

Кад са Вида светли Крст камени
Пут прометеја исклешу свици
И ври страшна епопеја у зени
Храбрих бесмртних у костурници.

Српска ратна голгота нам врати
Са врхом прегалачким на челу
Славу домовини – груди злати –
Јуначки је одговор злоделу!

Мај 2017.

Детаљ са рељефа на улазу у луку на острву Видо

Владимир Златић | ПРЕПОЗНАВАЊЕ

Јуче сам се тешко и дуго мирио
са твојим одласком.
Сав сам се
у суморну јесењу кишу претворио,
ламентирајући над спознајом
такве неминовности.

Читав дан, а то су могле бити и године,
сабирао сам своје друмове,
који су, без сумње, и твоји,
или који би то могли бити;
премеравао сваки твој отисак на телу,
пребројавао по небу твоје знакове,

сумануто и очајно,
у урођеном страху
од губитка права на препознавање
и проналажење,
од осуде на вечно тумарање
у осами.

Узалуд,
наравно да је било узалуд:
у твојем свету ме има премало,
иако ме понегде има исувише;
и тебе је премало
на мојим друмовима.

Постоји мера једног у другоме,
извесна количина сваког заједничког елемента,
потребна да судар два света
буде препознавање
и могућност рађања нове светлости
у бесконачном пољу безвремене свести.

А тебе у мени има премало
да бисмо се препознали
кад се пронађемо,
иако те понегде има исувише;
премало је и мене
у твојим видокрузима.

Зашто смо се онда сретали,
и зашто тако и толико, изнова?
Опрости, не могу да верујем
у насумичност распростирања
наших трагова
и у наше путање као пуки случај.

И зато стојим данас
испод једног од твојих отисака,
као испод светионика
за друге светове,
да ме пронађу
изгубљеног на пучини.

Лабуд Н. Лончар | НЕСАНИЦА

Непозвана дође
И зарије нокте
У топло месо ноћи,
Зубима утробу кида.
Очима пуног мјесеца
Преврће камену постељу
И жубором заборављеног потока
Наду буди и тијело роси.
А онда запјева птица
Из остављених дана
И лептири у стомаку умру...
Опет долази непозвана!

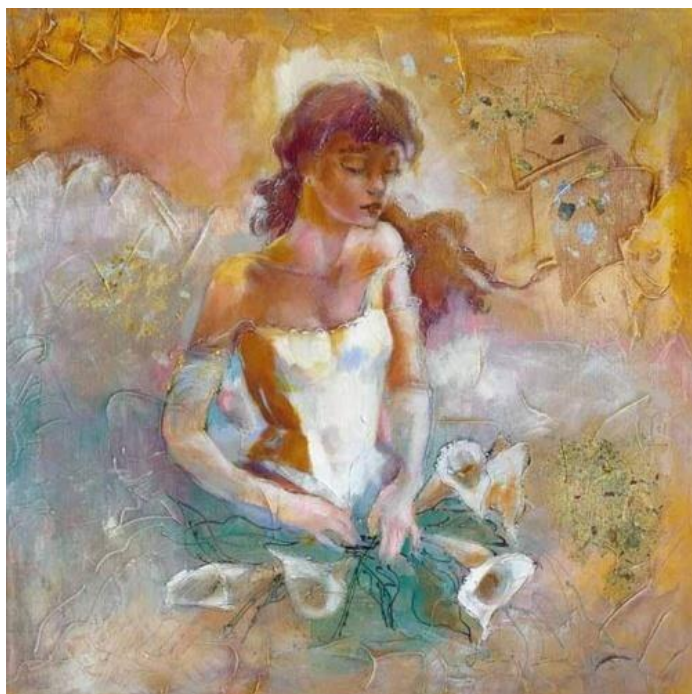
Владимир Бабошин | САД ЖИВИ

Све бисмо дане хтели да волимо,
Уцвале руже од живота желе сви,
Сваки тренут среће да ми уловимо
И заборавимо на све друге ствари...

Дланом да ухватимо сву месечину
А онда је несебично поделимо,
Да осетимо благодет у том чину,
Станемо у трену кад се веселимо...

Ценимо дан од чеканог кад дâ мање,
Живимо кô да сутра биће смак света,
Бити ил' не бити – шекспирско питање,
Ал' живи - кô Човек са срцем детета.

• *С руског препевао Анђелко Заблаћански*

Лена Сотскова

Кристина Јанковић | НОЋ БЕЗ ЈУТРА

У ноћи без јутра вриснух твоје име
Док мутна ме сета мори без престанка
Лагала те нисам, несаницо пиј ме
Нестани без трага с уснама од санка

Ех, зар љубав то је која гуши, гребе
И под грло ставља опрљке од ватре
Твој смех затрепери кô да пени, греје
Прстима пуцкеташ кô дим од шалитре.

Шарено ме мијеш, руке грејеш ледом
У пределу срца кукавица куца
Отрг'о си боје, бацио под гредом
Да не види нико шта кô стакло пуца.

А то ја сам само, срж чемером бије
Што у освит зоре ромори кô киша
Осврни се и ти, не дај да те пије
Та освета блага ко с ратног попришта.

Шта сам? Више нисам она коју знаш
Од мога се ока паучина свила
Ако Бога познаш, знаћеш да опрашташ
Ето душо драга, то сам ти ја снила.

Милица Шојић | МОЖДА

Можда се никад
Нисам помјерила
С мјеста
На ком сам те чекала

Можда и данас
Сједим
На тој клупи смрзнутих
Шака

Можда те и данас
Погледом тражим
У звуку мотора

Можда се и данас
Питам зашто
Те нема
И зашто се ниси јавио

Можда те и даље
Волим
Али сам то годинама
Вјешто скрила
На мјесто са ког –
Можда нисам
Ни одлазила.

Силвана Алексић | КАДА УМРЕМ

А када умрем, нећу да крај своје раке видим,
Никога ко ме док дисах, поштовао није.
Гласно вам кажем, немам шта да се стидим
Нећу да ме на починак испрате змије.

Нисам ја Нарцис, не тражим да ме воле,
Не желим да се над мојом одлуком крсте.
Зло не пожељех – а још ме ране боле
Од оних што ми у очи гураше прсте.

Мене су учили, без мржње да свијетом ходим.
И да си велики, колико опростиш пута.
Знам иста бићу и кад се поново родим
И ако срце ми угризе гуја љута.

Урош Предић – *Сироче на мајчином гробу*

Јелена Глишић | * * *

Ми смо
Људи робови
Својих кућа
Аутомобила
Мобилних телефона
Својих одијела и ципела
Хаљина и фризура
Стаклених ваза и керамичких фигурица
Ми им се дивимо и клањамо
Чувамо их
Од вјетра кише и снијега
Од прејаког сунца
Од радознале дјеце
А не примјећујемо врану
Која нам је на тјемени
Излегла јаје
И стпљивошћу мајке чека
Да свог птића
Нахрани црвима наше уобразиље

Тана Вучинић | МЕТОХИЈА

Глава јој Мокра,
на темену Црна река;
на челу Горе очи,
Суво јој грло,
из уста Исток
зборећи хучи,
Павле и Петар
порибили раме,
над њима голгота звезда,
остаци кумове сламе;

на надлактици лечилишта
видају бол и ране.
Из лакта с Кулиног прага
Бели Дрим избија,
пред дланом Св. Петка,
на длану крстоколевка,
греје је чаршија, умива Бистрица,
надланицу притисле Проклетије.
На кажипрсту светионик
Стефан Дечански
Бистрицом спира грехе
бродоломника Душановог брода.
Под Шаром цвили Љевишка,
Бистрицом теку јој сузе,
крај ње семениште крста
под крилом Св. Спаса,
до семеништа Георгије
снагу вере крије,
још убива аждаху;
грехом да је сатре,
не може да је убије;
у Душанов граду Архангели,
у виногорју Хочанском
Ораховином крсте вино,
у Зочишту васкрсну сва чуда исцељења:
дреничког бола,
ишчезнућа св. горе, крста и круне,
Јоаникије Девички сузом запаја страдалнике
покајнике, ходочаснике.
Ноћ предуга пала,
Видовданско сунце не сија,
једино памћење светли у души,
и звони звоно гласа,
Метохија, Метохија... Метохија....

23. јун 2012.

Тодор Бјелкић | МОЈА ОБИЧНА ШЕТЊА С МАРИЈОМ

Цијеле те ноћи вјетар је израњао из мора
(као делфини у лудој игри),

и врштале су звијезде високо на југу.

„Види, Ријека личи на божићно дрвце“,
кликнула је Марија.

Цијеле те ноћи гледао сам њеним очима,
дисао њеним дахом,

зборио дјетињасто њене мисли,
њеним језиком,

ходао у трансу њеним корацима.

„Да ли си ти, стварно, Марија?“,
хтио сам питати њу, и ноћ, и море.

Можда би замишљено рекла:

„Ако и нисам, а ти замисли,

и замисли да си страшни гусар

и да си ме отел – кај би за ме тражил?“

Кажем, можда би рекла,

док би јој лијепи зуби

уједали мјесечну,

а ја бих додао:

„Не би било никакве откупнине,

скинуо бих заставу са мртвачком главом

и ставио натпис:

„Марија није за продају!“

Потом бих усмјерио једрењак

на Сребрно острво, дао бих ти слободу

и ти би се у мене заљубила.“

„Постоји ли Сребрни оток?“,

питала би Марија.

„Постоји, ако би се заљубила!“

Можда би рекла:

„О, како бих то хтјела, али...“

умјесто свега само је

нехајно прошапутала:
„О, Кресте, тако су ме забољела крижа.“
„Да, и мене проклето боле крста“,
рекох, а тако сам желио брескве
њених усана, и да је љубим
све док јој мјесец не попијем из очију.
И мислим да је знала колико је волим,
косом, очима, рукама, уснама,
немирно као дијете,
а страшно као онај
који је измислио блуднике.
(Чуо сам у себи како је упитала:
„Боже, зашто сам то урадила?“,
а ја сам рекао да не рађају
све Марије Исуса).
Послије, у великом парку,
Марија је миловала дрвеће:
„Како је овај cedar моћан и лијеп.“
„Обожавам cedar и кедровину“,
шапутао сам безгласно у њене очи.
„Чуј, море лаје у ноћ как мој цуцак“,
и исприча ми поријекло свог пса.
Смијали смо се ходећи уз обалу
и, као чавле, гласове забијали у таму.
Када је одлазила, само је напоменула
да припазим болесно срце.
У угловима небеса још су
висиле крпице њеног смијеха,
иначе је владала тама,
још плавкаста од њене косе...
Данима сам замишљао Марију
као топлу, питому обалу,
којој су валови лизали руку
(као што чини њен племенити пас),
и тад би у мени запјевале птице,

шарене и златасте, са скривених оточја.
Не знам да ли ћу је видјети више,
али вјетрови су сачували боју смијеха
(чувајте се морепловци,
такви умилни звуци
везали су и Одисеја).
Марија сад лута морима,
отргнута из бијелог сидришта.

(Из књиге Неусахли ћерам)

Радмила Милојевић | ВАТРЕ ЉУБАВИ

Без тебе сам нико.
Дим који се расплињује.
Упијам очи твоје.
Огањ, жудњу и љубав.
Предали смо своје луде душе ватри.
Сјај магијски...
Тонем у топлину руку твојих,
као у нежна склопљена крила...
Очарано биће, осећање мило.
Пожњео си сву љубав моју...
Дрхте пољупци на уснама.
Горе неми стражари,
телом разносе дрхтај...
Лежимо малаксали у влази,
два тела,
уснула једно ка другом...

Песме за децу | Јелена Глишић

МАСЛАЧЦИ

Испод плавих облачака
главице су маслачака,
оком златним затрептале,
према сунцу погледале.

Гледа сунце у маслачке,
у те мале жуте тачке,
па шапуће облацима:
– Колк'о доље сунца има!

Насмијано, кроз облаке,
пусти јаче своје зраке –
нек се грију сунца мала
на ливади процвјетала.

А маслачци, у том рају,
и миришу и цвјетају,
уз зуј пчела, лет лептира,
цврчка што им музицира.

ПРИЧАЛА МИ ЦРВЕНКАПА

Да не буде да измишљам
или нешто томе слично,
знајте, ово Црвенкапа
причала је мени лично!

Скакућући стазом шумском,
кô и досад много пута,
кренула је до бакице,
а не да кроз шуму лута.

У корпици колачићи,
изнад главе лишћа шум,
са свих страна птица цвркут,
овдје-ондје цвјетни жбун.

А јагоде тек дозреле
шапућу у један глас:
– Црвенкапо, љепотице,
с пута скрени, пробај нас...

Мислила се хоће-неће,
могла би и вука срести,
ал' ко још је чуо да вук
јагодице воли јести!

И баш никог не угледа
сем два зеца у пролазу,
па се срећно с јагодама
вратила на шумску стазу.

Кад на стази – гледај чуда –
ко још то да очекује –
стоји вук у црном фраку
и вучици намигује!

А и она сва у бијелом –
нит шта види нити чује,
лепезом се само хлади
и шапицом одмахује!

Чак и ловац с пушком стао,
сузи оком, нема срца,
да у вука заљубљеног
из близине такве пуца.

Продужише пјевушећи
до медвједа матичара,
а за њима кум и кума –
лептирић и бубамара.

Да не буде да измишљам
или нешто томе слично,
Црвенкапа код баке је,
па питајте баш њу лично!

ПАДАЛИЦА

Једна звијезда неопрезна
мира нема дању, ноћу,
на критике и придике
одговара – е баш хоћу!

Једна звијезда неопрезна
не држи се свога јата,
сама свемир истражује,
каже – хоћу из ината!

Једна звијезда неопрезна
с небеског је пала лица,
златним сјајем заискрила
и постала – падалица.

НЕОБИЧАН ПУЖ

Био једном један пуж,
али мораш то да знаш,
на друге пужеве личио није,
личио није – није баш!

Зачас би вам тај господин
на крај шуме отпузао,
у чему се тајна крије,
нико није рећи знао!

Јурио је преко пања,
преко зида, преко крушке,
преко лишћа шушкавога
ил' поспане неке њушке...

Чак се и зец забринуо,
хватао за дуге уши,
зар титулу брзог краља
тај ће пужић да му сруши?!

Ал' баш пужа за то брига,
ено њега пољем жури,
на питања како, зашто,
он намигне и одјури!

Или сан је или јава,
ни ти сада то не знаш,
ал' најбржи он је био,
био пуж је – био баш!

ИЗГУБЉЕНЕ ТАЧКЕ

Траже се двије тачке!

Али не тачке било које,
не оне што у књигама стоје,
ни оне што пјегави носић красе,
већ посебне тачке – да одмах зна се!

Траже се двије тачке!

Не зна се да л' су у ријеку пале,
те двије тачке – црне и мале,
или су можда, незнаним правцем,
одлепршале за неким врапцем!

Траже се двије тачке!

Јер једна бубамара није пазила
ни куд је летјела ни куд је газила,
тек кад је хтјела да мало дријема
видјела је – тачкица нема!

Траже се двије тачке!

Неутјешно она од јутра плаче,
плакаће с мраком још и јаче,
зато завирите у ћошак сваки,
кажите мами, тати и баки...

Траже се двије тачке!

Ко год их нађе – ево адресе,
нек шаље поштом ил' сам донесе:
Ливада трећа, маслачак цвијет,
поштански број тридесет пет!

ЗАБОРАВЉЕНЕ ЦИПЕЛЕ

У школском се дворишту
јутрос граја дигла,
кад сам сва у журби
ја пред школу стигла.

Сви су се смијали
на сав божји глас,
држ'о се за стомак
и домарев пас.

Како се догодило –
то не знам ни сама,
али сам у кућним
дошла папучама.

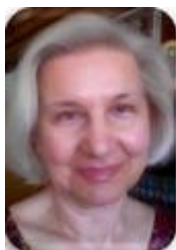
Мора да су криве
фризура и шнале
што су ми код куће
ципеле остале.

Ма, нећу да плачем –
коме то још прија,
када сви се смију –
смијаћу се и ја.

(Из збирке песама *Вјетрић несташко*)

Заборављени песници | Јованка Хрваћанин

Приредила: Споменка Денда Хамовић

Јованка Хрваћанин је рођена 20. јануара 1899. у Дубици (Хрватској), а рано детињство је провела у Београду. Била је српска песникиња, преводилац, романописац, и писац за децу. Након смрти млађег брата и очевог губитка посла у Прес-бироу 1903. враћа се са породицом у родно место где заврашава основну школу. Јованкино школовање је било неуредно, обележено наглим прекидима и пресељењима, а све због политичких прилика и ангажовања њеног оца који је био оснивач и организатор првих светосавских беседа у Дубици и Јасеновцу, и члан главног одбора Радикалне странке. Ухапшен је и одведен у Загреб, и у болници загребачког затвора је дочекао крај рата. Гимназију је учила у Бјеловару и Београду, а након Првог светског рата је дипломирала на Филолошком факултету немачки језик и књижевност (1923) и положила професорски испит (1926). Радила је као професорка у Женској гимназији (1923-1931), Учитељској школи у Новом Саду, Првој женској гимназији у Београду (1933-1940). У Новом Саду је основала Удружење универзитетски образованих жена и била његов први председник. После Другог светског рата ради у Педагошком институту, у секцији за дечју и омладинску књижевност и штампу (1949-1950), а

потом као уредник *Дечје књиге* (1951-1953), и са те дужности је пензионисана 1953.

Јованка Хрваћанин је прве песме објавила док је похађала основну школу а изразитије се посветила писању у гимназијским данима. У међуратном периоду настају збирке песама *Пјесме невиђеном* (1926), *Откинута лишће* (1939) и кратка лирска проза *Записи* (1933). Као песник и преводилац присутна је у скоро свим тадашњим часописима: *Књижевни југ*, *Књижевна ревија*, *Жена*, *Светлост*, *Нова светлост*, *Венац*, *Мисли*, алманаху *Записи* из Цетиња, *Књижевни Север* из Суботице, дечји лист *Мирољуб*, *Дечје новине* из Новог Сада, *Застава*, *Правда*. У периоду после Другог светског рата претежно се бави писањем за децу, како је сама говорила, подстакнута од Десанке Максимовић, и тада настају збирке: *Рачунске шале за наше мале* и *Сабирање за најмлађе* (1946), *Занат је златан* (1947), *И ја рачунам* (1951), *Људи раде* (1951), *Мица с десет лица и њена другарица* (1954), *Под брезом* (1955), *Трагом срца* (1972), *Птице ме буде* (1979). Написала је кратки епистоларни роман *Невиђени* (1995) објављен први пут у часопису *ПроФемина* у три наставка. Основа за роман је преписка са поморским капатаном, од новембра 1915. до марта 1918, коме се јавила на оглас у жељи да прекине време које је у току рата провела у родном месту, у својеврсној изолацији. Део њеног опуса (*Пјесме невиђеном*, роман *Невиђени*, *Записи*) настао у међуратном периоду, испињен је искуством из година одрастања и открива основна својства њене поетике: језгровитост казивања, склоност интроспекцији, орјентисаност на унутрашња преживљавања. Чежња за идеалом, за љубављу као интегралним искуством и истинским другим, који јесте спиритус мовенс њеног стварања, основа је на којој почива кохерентност написаног.

Знала је чешки, руски, француски, немачки, словеначки језик, али је највише преводила са словенских језика: Карела Чапека, Франа Шрамека, Максима Горког, Вјачеслава Иванова,

Франца Бевка, Антона Ашкерца, Игора Шевченка, Ласју Украјинку, Кристину Бренкову, Ивана Цанкара.

О песникињи су похвално писали Јеремија Живановић, Исидора Секулић, Ксенија Атанасијевић, Љубица Марковић, Велимир Живојиновић, Божидар Ковачевић, Десанка Максимовић.

Песме су јој заступљене у антологији *Србске баснићку* коју је приредио Ото Баблер (1929), Антологији српске поезије за децу коју је приредио Душко Радовић (1984).

Умрла је у Београду 1987. године.

ПЕСМЕ И ЖИВОТ

*Јер песме моје нису опевале,
Ил' нису смеле, или нису знале,
Највећу срећу и мој бол највећи.*

Не тражи, друже, цео живот мој
У песни мојој!
Она је тек нит
Злаћана што тка
Основ, живот мој;
Животу моме она даде дрџ,
И, веруј, никад није била лаж.

Песмама дадох први љупки цвет
Младости своје
И чаробне сне,
Свемоћне маште
Своје чудни свет;
Са срца мога почеле су лет,
У њима суза и осмех ми сја
Али за љубав нисам знала ја.

Не тражи, друже, у песмама све!
Љубав је моја
Била чудан цвет,
Опчинила их
Као очи зле;
Не тражи, друже, у песмама све,
Љубави после мени сину дан,
Час сунцем, а час муњом обасјан.

Песама мојих уздрхтали звук
Тек каткад чу се,
Очара их моћ
Љубави моје;
Тек који јаук
Или смех, као пригушен звук;
У њима нећеш наћи што си рад:
Највећу срећу и највећи јад.

Из збирке – Песме невиђеном

ЛУТАЊЕ

За моје јаде нитко знао није,
Ил' записано у очима стоји
Све што ми младе отровало дане,
Да ми ниједан више не осване
Ведар кô прошли ведри дани моји.

По чему да ми читају на лицу
Да има нешто што ми душу мори?
Зар ми се леди осмјех на уснама,
Зар зборе моје очи о сузама
И о пламену што у мени гори?

Зар пригушену борбу што се води
На дну мог бића, слабије ил' јаче,
Може и туђе да запази око,
Као варницу што скочи високо
Са невидљиве далеке ломаче?

Јест, траје мучна борба годинама,
Јест, пламса ватра, ал' што је прижеже?
Моја је туга бескрајна голема,
Туга путника која циља нема
И вјечно хрли, а никад не стиже.

И ја премирем за нечим чезнући
Што мами, зове, кô варљиво звоно;
За чиме пођем, боли кад не стигнем,
А ако дођем, кад с очију дигнем
Вео, тад спознам да то није „оно“.

Из збирке – Песме невиђеном

ПЈЕСМЕ НЕВИЂЕНОМ

*И рат ће једном проћи, вратит се мирно доба,
Све што смо преживјели бит' ће нам као сан.*

VII

Ја мира тражим, ал' га нашла нисам,
Тек каткад ми се чини да је мој;
Ал' срце јоште смирило се није,
Још мукла чежња у њему се крије,
Младост и живот траже дио свој.

Покопах снове младости и среће,
И срце моје сад је мртав град;
Ал' град тај сасвим опустио није,
Јер мјесто свега што у њем' би прије,
Остаде очај, оста горак јад.

И сад се буне преварене наде,
Жеље и снови у животу мом;
И као сјена уз мене се креће
Чежња за оним што бит' никад неће,
Очај за првим разореним сном.

Х
Полако ми се враћа мир у душу:
Што бит' не може, треба прежалити.
Нек закопана на дну срца спава
Срећа и рана, ја ћу их сакрити.

Срећа и рана, зар то исто није?
Кад једну дирнем, друга се отвара:
Сјетим се среће, а рана заболи,
У рану дирнем, срећу ми дочара.

Из збирке – Песме невиђеном

Ја сам себи и ружа и трн –
Јер ја хоћу зато тако боли...
А кад је дан и одвише црн,
Цвет процвета који срце воли
Ма најскупља залила га крв.

Ја сам себи и птица и црв,
Црв што трује часе најсрећније,
Што последњу исисава крв...
Али кад је небо најтамније,
Крила птице дигну ме учас.

Ја сам себи проклетство и спас:
Сумњом трујем наде најсветлије,
Ал' ме зато спасе песме глас
Када срце крикне најболније
И најцрљи кад му дође час.

Из збирке – Откинуто лишће

Зашто ме миром не напијиш,
Горо вечито зелена,
Што ми заборав не поклониш,
Планино снежна, студена;

Зашто ме ти не успокојиш,
Бескрајно небо над њима,
Зашто ме надом не облијеш,
Ти сунце за облацима;

Да не посрћем с дана у дан
Од камена до камена,
И да ме терет не сатире
Ком не смем дати имена.

Из збирке – Откинута лишће

ПАХУЉИЦА

Пала пахуљица
на образ румени,
ко бели лептирак
на ружицу лети.

На образу се топлом
брзо отопила,
као вода ружи
образчић умила.

ЗИМА

Деца стално гунђала:
"Ово зима није,
нема Снешка Белића,
само киша лије."
А зима је слушала
приговоре ове,
одмах се одлучила
на подвиге нове.

Скупила је облаке
и северце грубе,
показала срдито
своје беле зубе.

ПЕКАР

Шта то пламти у по ноћи,
каква се то сенка креће?
Па то пекар на лопару
хлеб за хлебом у пећ меће.

Сеје, меси на велико
сву ноћ ради све што треба,
да би кад се пробудимо
за све било доста хлеба.

Дмитриј Крацов – Кишобран за двоје

Песме посветнице | Ранко Павловић

Понекад пријатељима пошаљемо писмо или поруку у стиховима, тек да се мало поиграмо. Када се из тога роди пјесмуљак, никада га не објављујемо.

Прелиставајући неке записе, наиђох на неколико таквих стихованих порука које сам слао драгим особама и упитах се: зашто да то кријем од јавности?

Ранко Павловић

СКЕНДЕР У СОНЕТУ

Висок попут бора на козарском вису,
на Палежу Скендер и сад стамен стоји,
године му ништа одузеле нису,
он и горски извор блиски су и своји.

Мраковицом сади *Оцвале примуле*,
Срцем загријава *три љуте мећаве*,
сам себе уткива у *Громово ћуле*.
да *распрсом грла раздањује* траве.

На Козари Скендер, сонетом огрнут,
стрњику ријечи у стихове ниже,
сије сјеме наде и у сваком зрну

препознаје оно што души је ближе.
Козарска *присоја*, *плећине* и *брине*
запљускује римом срца и ведрине.

У КОСТАЈНИЦИ СИ

Ранку Рисојевићу

Чујеш ли, дјечаче, шапат *сингерице*,
мајчин брижан уздах с твојим што се спаја,
док заогрнута плаштем несанице
шије ти кошуљу од звјезданог сјаја?

У Костајници си. Кроз ноћ тече Уна,
успављује давне несташне дјечаке.
Твоја је мисао успомена пуна,
рони кроз сребрне ријечне брзаке.

Трошна кућа ћути у центру вароши,
у њој мрак и мемла твоје тајне крију.
Она већ посљедње своје дане троши
и мрмори причу, ко ће знати чију.

У Костајници си. Дрхтиш као кестен
у шумама драгих родних Календера.
Зри около љето, а у теби јесен,
док се стих зачиње на врху твог пера.

У ЛИЈЕВЧУ, ЖУПИ...

Жељки Аврић

Пише о одласку, снатри о даљини,
а стално остаје у своме атару.
Кад брежуљак види, често јој се чини
да завичајну назире Козару.

„Јесам“, каже травци обилазећи је,
да зелен живот са земљом не сравни.
Тад сјету у себи и од себе крије,
све призивајући неки сусрет давни.

Оно што је битно, њој је *маргинално*,
јер мисао скрива у уздах, у трептај.
Њено је срце отворено стално
и добротом би премрежило бескрај.

Некад је нестане, дрхтури у стиху,
расплине се њежно у ведре катрене,
али ко је тражи, наћи ће је, тиху,
У Лијевчу, Жупи, крај храстове сјене.

ПЈЕСНИКИЊА У ЗАВИЧАЈУ

*(Одгонетајући занимљив јединствени
матични број грађана)*

Из напуклог врча цури љетна жега,
зрео клас и огрозд, за Бога трпеза.
Пјесникињи младој душа пуна свега
чему су далеки страхови и језа.

Свуд унаоколо откоси љета
мирис дјетињства пољанама шире,
а из шумарка, гдје дјетињство цвјета,
ведре, разигране, успомене вире.

Од плаветнила азурнога сјаја
хаљину за себе пјесникиња кроји,
а у огрлицу бисер завичаја
ниже на грудима да пркосно стоји.

Ведро љетно вече мисли јој милује,
чежњив поглед ријеком с уздахом отиче.
Једна устрептала бубамара ту је,
с гране јој се јавља распјевано птиче.

У сан јој ноћас дошла Једна Тачка,
румена, ведро, свјежа, насмијана.
На нити златастог сунчевог зрачка
живахна крила у латице грана.

С Тачком јој у сан дошли јабланови,
зелени, витки, сребром осунчани,
а Дучићеви сонетни стихови
златом свијетле на свакој им грани.

Врхом дотичу плаветнило неба
гордошћу стреме у недогледе,
пију свјежину астралних висина
и земаљских бића маме погледе.

Доље над ријеком уздишу врбе,
радо би љубиле те снажне делије!
За њих то само сан је недостижан,
јер таква срећа дата им није.

Млада пјесникиња дубок уздах шаље
некоме ко не зна да о њему сања,
док лахор јутра, близу, па све даље,
милујући траву стреса росу с грања.

ДАНТЕОВО ПОТОМСТВО

Бакому Скотију

Зар чистилиште да нам буде битак?
За пјесничку лиру то би био крај.
Због чега опрост пјесници да траже?
Остави л' нам Данте Пакао ил' Рај?

Крв наpolitанска и млетачки жар
и из старог дуба измаме трептај.
Куд ћемо њежни, збуњени и срећни?
Остави л' нам Данте Пакао ил' Рај?

Дух старе РOME у нашим венама
и венецијанског порцулана сјај,
у уву пјесма грчких муза чедних.
Остави л' нам Данте Пакао ил' Рај?

Словенске ватре на трпези бола,
у пехару сјете романски дрхтај.
Због љубави ту смо, није ли тако?
Остави л' нам Данте Пакао ил' Рај?

Немир у души осјећамо чудни -
давних живота није ли то одсјај?
Дођосмо смјерни, не мислимо ићи.
Остави л' нам Данте Пакао ил' Рај?

Хиљаду живота у сваком од нас,
пјесник зато и јесте стоглави змај.
Чистилишта нема, и шта бисмо с њим?
Остави л' нам Данте Пакао ил' Рај?

ЈАБУКЕ И КЊИГЕ

*Ради Димитријевићу, организатору
манифестације „Јабукe и књиге“*

Јабланицом пуче вијест ова:
„Јабукe нам одоше у слова!“

Сви гледали, чудом се чудили:
јабучари књигама родили.

Вјетар гране са књигама њише,
завирује да види шта пише.

Учо Радо своје ђаке зове:
„Учићемо сад лекције нове,

јер књиге се више не штампају,
на воћкама ево нам рађају.“

„Шта чинити?“ „Хајде Учy питај!“
„Књиге бери, а јабукe читај!“

СТАРИ БОРСАЛИНО

*Пред фотографијом Раде Шербеџије на
корицама његове књиге „До посљедњег даха“*

Усправи главу, мој добри борсалино, и схвати:
ниси ти само шешир, ти си мој сабрат у осами,
друг нераздвојив. Ено, замиче љето за угао
Андрићеве и Тина Ујевиха, па ће низ Крлежину;
долази јесен, влажна и хладна, магловита.

Главу горе, мој стари борсалино, диши дубоко.
Мењава се спрема, слугиш ли? Чупаће стабла
из коријена. Буди срећан што је глава моја још
на раменима и што се клати лијево и десно,
ријетко горе-доље. Усправи се, не бој се непогоде.
Зашто си опустио обода, већ остарјели борсалино?
Чујеш ли врелу крв како под тобом жустро гргољи?
Чувај се раскрсница и варљивих путоказа; слиједи
дамаре који протресају твој филц и моје тијело.
Главу горе, стари мој борсалино, дубоко диши.

ОБРАМИЦА

Мирославу Тодоровићу

С извора, из сјећања, иде мајка
с обрамицом преко рамена.
У два каблића се љеска
по прегршт сребрних мрва.
Измрвила мајка сунце
својим голуждравцима,
још само да га зачини
осмијехом и свјежином јутра,
и – ето доручка њеним тићима.
Одједном, надви се облак
над завичајна присоја,
повише се нејака плећа.
Изворску воду у једном каблићу
затамни сјенка мајчинске бриге,
другу узбурка зебња за сутрашњицу.
Тад дуну развигор *са гора*.
Кроз кућна врата нагрнуше дјеца,

расуше се бисери смијеха
по мајчиним рукосадима.
Замирисаше милодух и калопер,
расцвјета се перуника двориштем,
зацвркуташе птице у крошњи
трешње коју је отац калемио
по повратку с посљедње војне.
Слакшаше каблићи на рамену,
полетјеше пут неба,
и мајка се ухвати за обрамицу,
па похита за њима,
да их стигне и отме од плавети,
да голуждравце своје нахрани
смрвљеним сунцем.

Лена Сотскова

Песме у титрајима | Кристина Павловић Рајић

НИШТА НЕ МОРА

У стенама су улегнућа
за летње мисли у смирајима.
Човек је на песку сам,
избачен из колотечине, насукан.
Опружен у нагости свог тела,
ослобођен је свих стега.
Ужурбане мисли обуздава,
ништа не мора.

Светлоплаво је у титрајима.
Иза пенушаваг вала тиркиз се разлива.
Упливава у бескрај спокоја,
свих тескоба разгрнут.

Рибе разнолике,
мирно плове, навикле
— човек је део природе.

Испружен на линији плаветнила
(вода се с небом спојила),
део је пространства недогледнога.
Мисао излази из времена
ка вечности вођена.

Далеко је градска врева.
Дан је дуг и насмејан.
Галеб се пружа размахнут
над пучином која снева.
Човек је сам слободан,
ни на шта приморан.

МЛАДОСТИ

Младости чедна и жудна,
Страшћу тек опрљена,

Младости враголаста,
Детињством још оденута,
Ка великом си свету журна.

О, младости љупка, пупољаста,
Сунце моћно само расцветава.
Што би му латице примицала?

Пред тобом су тек радости...
Све је у твојој власти...

Пупи, дуго пупи, мирисава,
Чистото нестасала.

У СУТОН

На чистини хоризонта дукат блиста.
Раскрили душу - пред тобом је иста.

Дух се из два стапа
У пламени цвет плаветни.

Нек тутње громови!
То богови су у љубави.

Нек дробе се дани!
Ови су кругови змајевни.

У сутон тек букте пуне сласти.
О, пусти ватре и намах дах страсти!
Пожар је сунчани и дамари румени.

У индиго се већ разлива мастило
И ништи свако наше слово
Јутро ће ново заменити ово.

НЕ БИЛО МЕ

Полаганце склиском
Бол с вриском
Оштром штиклом
Мог мозга лом

Канџе наоштрене
Чиоде у јастучнице
Заривам црвене
Мисао кипти
Отровао си је

Стамен ко кип
Клањања ти годе
И њихања згоде
По тинтари те
Матере ти
Мене 'ш сатирати

Достан
Бостан обрао си
Ваздан постан
Не омрсио се
Разбуктао ми се несан
Дозрео си јашта ли си

Ока сладострасје
Нек од љуте муке спласне
Нека жмира
Чело шнира
Роморне ти мисли наборе се
Да л' ме други у наручје
У јазбине своје вучје
Венац плете косе вуче
Полеђушке
Потрбушке

Убило те
Не било ме

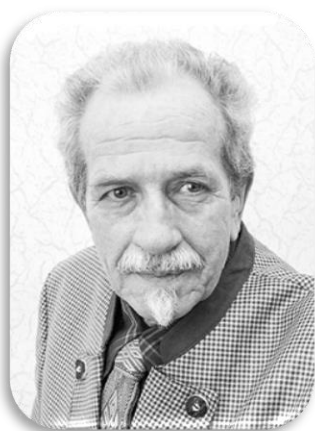
ЗАЖАРЕНА ЈАБУКА

О лим паде завитлан репом.
Хитро се огрну, с трона груну!

Вина источи, клокоћу грла
Пијаних свечаности.
Шара, цара оздо и озго
Оплео сиртаки од миља и драга,
Све саме музе, кити ловорике
Зев се не успава...

Ево, изуо му папуче!
Ошину га у Теби репом.
Прометну га – пркос на узор.
Јабука се зажари.
Без смоквиног листа,
Дон Жуан се смеши.

Преведена поезија | Сергеј Пањизник

Сергеј Пањизник је публициста, књижевник, песник, новинар и дечји писац. Рођен је 10. маја 1942. године. у селу Бабишки у Витепској области. Завршио је Магиљовску медицинску школу (1962) и радио као болничар при Књажицкој болници код Магиљова. После завршетка факултета журналистике Лавовске више војно-политичке школе (1967) постао је ратни новинар. Био је уредних књижевних новина *Вячэрні Мінск* (1977-1978), уредник Државне радиотелевизије БССР (1980), уредник (1982), а потом и шеф редакције издавачке куће *Юнацтва* (1984), а потом и водећи уредник ове редакције (1989). Награђен медаљом за заслуге.

Прву песму је објавио у месним новинама *Зора комунизма* 1959. године.

Сергеј Пањизник је објавио неколико збирки песама и документарних исповести, као и зборника поезије за децу.

Превођен је на француски и на енглески језик. Члан је Удружења књижевника Белорусије.

НЕСПОКОЈ

Ти си написала: „Веома мало сам с тобом.

Не знам: лош или добар,

Какав је карактер твој...”

Девојчице моја драга, највише брине то:

Сазнаћеш ко сам ја,

Кад будеш ти са мном.

КОРАК

Од тебе сам чуо то – и то је била срамота:

„Само си једном рекао „волим“

И то као случајно...”

Девојчице моја драга, и то је наук лак:

Сто стаза ћеш проћи и нећеш доћи,

А потребан је само корак.

ИЗВОР

Ми никада нећемо умрети

Ни у каквим планинама, -

Са тла битке нећемо избрисати

Плава језера:

Нашу Нарач, нашу Свитјаз,

Вечаље, Асвеју...

Партизански крај, који је витешки,

Пронашао нам наду.

Ми никада нећемо умрети,

Нећемо се истопити, као свеће:

Језера на свету нестаће -

Реке остаће: наше Јасељда и Шчара,

И Дњепар и Њоман...

Белорусија - земља светлих чари -

Свако ће о томе знати.

Ми никада неће умрети,

Нећемо се истопити, као свеће:

После нас ће и наша деца

Стати поред извора -

И Отацбином пролећном

Ће се поносити...

Белорусија извор песе

И љубави извор ће бити!

Превела са белоруског Дајана Лазаревић

Три сонета | Милена Ћировић

ОСЕЋАЊЕ

У смирај дана, кад сутон буди немире
Кад чежња дозове језу додиром сунца
И зрак му малаксао у земљу увире
Стрепња се зажари, гори дубином срца.

Окрилати мисао, дрхтавом је телу
Опсена, ко да се приклони њеном јату
Скривено осећање што пије на врелу
Успомена у неком магличастом сату.

Баца ме у занос и привлачи ме страсно
То чувство усамљено што ми стекла душа
Мамећи спомене већ осветљене јасно

Да тело, у изгнанству од наслада, куша.
Стрепећи од привиђења – лепа и драга
Свело срце намах разигра нова снага.

ИСТОВЕТНА ДУША

Моја се душа спаја са твојом
Немиром истим обе горе
И кад се буде мислима зборе
Светле једнаком блештавом бојом.

И када сутон у прозор стане
Не смета њима ни дана покој
Обгрле чежњом и сан и спокој
Жар жилама тиња, ватра плане.

Једна уз другу кад нам се свију
Чедне и жедне нежности пију
У њима нам снови истоветни

А верност највиша врлина
Развејане вихором милина
Станиште им рајски врти цветни.

БУДАН САН

Завирих кришом у своје немире
Ту те сретох – у дну скривене мисли
У њој се нерођене зоре шире
Неспокоји јој спокоје притисли.

Потајно у вери умијем наду
Да дане што у самоћи засиве
Болан зов срца – заборави краду
И да давне илузије оживе.

Ал' мисао бежи у самотан дан
Без снаге, нема у магли се губи
Само је један будан остао сан

Да чежњу за тобом у срцу дуби.
Твоје му поверих бесмртно име
Због кога вечно у мени су плиме.

У спомен на Милутина Бојића

Милутин Бојић је преминуо 8. новембра 1917. године у Солуну у болници. Сахрањен је на војничком гробљу на Зејтинлику. Крајем лета 1922. године његови посмртни остаци пренешени су у Београд.

БАЈКА О ЖЕНИ

Љубичастом паром дише Земља сана,
Модри су чемпреси сагли главе тужно,
Врх мртвога мора крикне која врана,
У златноме бакру тоне сунце јужно.

Усијан се песак бели и прелива,
Задрев у небеса ред планина спава,
На црвеном жалу слет ждралова снива,
Рој мушица дршће изнад речних става.

Врућ, запахнут миром и музиком боја,
Са досадом Човек сву ту раскош мотри,
Лежи сиров, крвав, пун длаке и зноја,
И тражи у сунцу да свој одглед смотри.

Зрелост једрог дана празна му је сена,
Нејасних облика једно Ново чека,
Скуп раскоши, сунца, нестално ко пена.
— и одједном он се страшћу зацерека.

Са јелових гора слазила је Жена.

(1911)

ОЧИ

Муче ме твоје очи никад сталне,
Час смртно црне, час кô осмех нежне,
Час модро плаве, зелено опалне,
Кристалне
И меке као пахуљице снежне.

Њин господски поглед свуд ме прати.
Ја бивам нема и безвољна лутка
Изнад које се низ облака јати,
А пати
Што крв ће твоја у њу да се утка.

Чујем реч њину кô властиту грижу,
У звездама их видим кад се роде;
Челичне, оне до кости ми стижу
И сижу
Разорне, мутне кô пролетње воде.

Неизгладиве као вечно клете
Пољане, које мртве усе згрђу,
За туђи ујед на мени се свете
И прете
Те очи које не тамне ни смрђу.

(1914)

НА ОСТРВУ

Нечујно пучина примиче се хриду,
Сањива у вео облачи се мрачни,
Кô невеста бела, кад у чедном стиду
Са трептањем чека на пољубац брачни.

Озбиљних чемпреса нежна шапутања
Прижељкују шумор кактуса и палме.
А под густим хладом неранџина грања
Млади љиљан пева богочасне псалме.

Само наша душа у ту вечер страсти
Мрка је и хладна кô недра дубина,
Врх нас заман лоза просула је цвасти:
Недирнут је гитар и пехари вина.

И алге се ноћас љубе сред оргија
И окреци поје своје мадригале,
Само за нас тренут славља не избија
И ноћ нам не поји љубавне кимвале.

Јер нас хвата језа и северац свира
Кроз недра, где чама на згариште седа,
Јер храмови свети нашега свемира
Остали су иза урвина и леда.

Опраштајте зато наше речи грубе.
Опраштајте клетве и пирујте даље.
Хвала вам, што наше освежисте трубе,
Нама које ветар у ваш кутак шаље.

Ми ћемо отићи, носећи на шлему
Срму ваших ноћи палу по гранама,
А кад Господ дође, поверите њему
Звук песама наших осталих за нама.

Опростите, што смо уморни се стекли,
Да ваш врт нам пружи сан и исцељења:
Ми идемо куд су богови прорекли:
Преко сланих гора путем васкрсења.

(1917)

ПЛАВА ГРОБНИЦА

Стојте, галије царске! Спутајте крме моћне,
Газите тихим ходом!
Опело гордо држим у доба језе ноћне
Над овом светом водом.

Ту на дну, где шкољке сан уморан хвата
И на мртве алге тресетница пада,
Лежи гробље храбрих, лежи брат до брата,
Прометеји наде, апостоли јада.

Зар не осећате како море мили,
Да не руши вечни покој палих чета?
Из дубоког јаза мирни дремеж чили,
А уморним летом зрак месеца шета.

То је храм тајанства и гробница тужна
За огромног мрца, кô наш ум бескрајна,
Тиха као поноћ врх острвља јужна,
Мрачна као савест хладна и очајна.

Зар не осећате из модрих дубина
Да побожност расте врх вода просута
И ваздухом игра чудна пантомина?
То велика душа покојника лута.

Стојте, галије царске!
На гробљу браће моје Зави'те црним трубе.
Стражари у свечаном опело нек отпоје
Ту, где се вали љубе!

Јер проћи ће многа столећа, кô пена
Што пролази морем и умре без знака,
И доћи ће нова и велика смена,
Да дом сјаја ствара на гомили рака.

Али ово гробље, где је погребена
Огромна и страшна тајна епопеје,
Колевка ће бити бајке за времена,
Где ће дух да тражи своје корифеје.

Сахрањени ту су некадашњи венци
И пролазна радост целог једног рода,
Зато гроб тај лежи у таласа сенци
Измеђ' недра земље и небеског свода.

Стојте, галије царске! Буктиње нек утрну,
Веслање умре хујно,
А кад опело свршим, клизите у ноћ црну
Побожно и нечујно.

Јер хоћу да влада бескрајна тишина
И да мртви чују хук борбене лаве,
Како врућим кључем крв пенуша њина
У деци што кликћу под окриљем славе.

Јер тамо, далеко, попреште се зари
Овом истом крвљу што овде почива:
Овде изнад оца покој господари,
Тамо изнад сина повесница бива.

Зато хоћу мира, да опело служим
Без речи, без суза и уздаха меких,
Да мирис тамјана и дах праха здружим
уз тутњаву муклу добоша далеких.

Стојте, галије царске! У име свесне поште
Клизите тихим ходом!
Опело држим, какво не виде небо јоште
Над овом светом водом!

(1917)

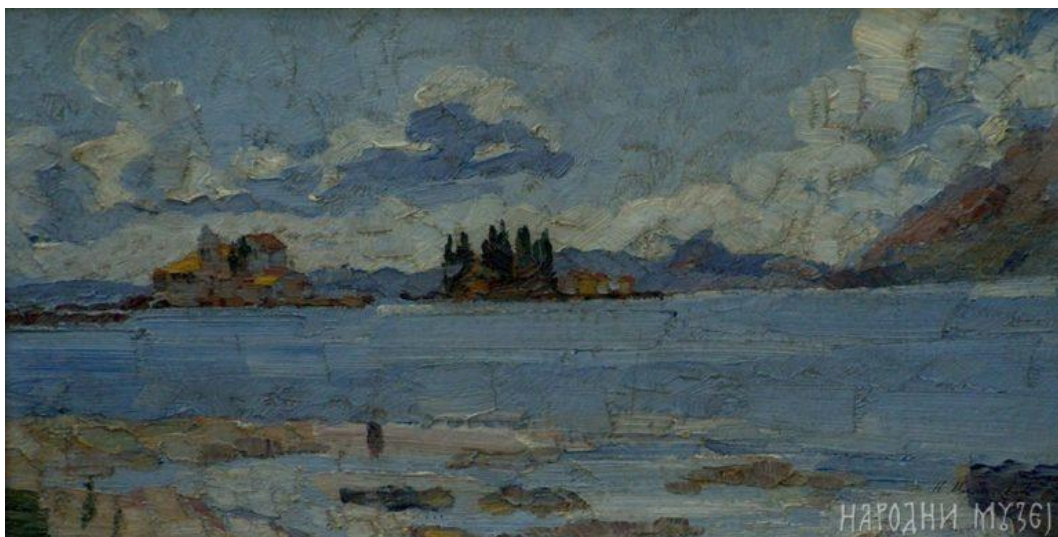
XXI СОНЕТ

Сву тугу своју у те бих да скријем
И да, друкчији но што сви ме знају,
На твоје недру, кô у родном крају,
Кришом од људи сузе своје лијем.

Само твој да сам, и сав да се свијем
И да ме очи твоје воде рају,
У кут где боли и уздаси стају:
Из твога ока да утеху пијем.

Мој бол је велик, од свег бола већи,
И само теби, теби ћу га рећи:
О, буди сведок мога искушења!

И вратићу се чист, у свет пун гада
И вратићу се без греха и јада.
О, буди црква и Бог мог спасења.

Коста Миличевић – *Острвца крај Крфа*

Песме озеблог живота | Милица Тасић

НА ДЛАНУ СУНЦА

Иза плаве завесе га љубљах
кад поглед заљубљено лети
с белих облака на крила ластавице
Где ли љубљах твоје очи
твоје очи помрачине

На длану сунца ти се јавиш
уздахом сваке ноћи кружиш око усана
и као сан летиш преко трепавица

Шалом се јавиш с осмехом благим
и мекане ти усне низ врат склизну
и доста је
само да прошапћеш реч или две
реч или две

ЗАПЕВАЈМО, КИШО

С кишом што тугује
саосећам
и знам...
плакаћемо заједно

У ноћи без звезда
кад сви заспе
осећамо сваку сузу
као да све је наше

Поглед бледи
упрт ка усамљеном небу
што немирно дахће
тражиће срећу
и неку можда лиру
по рамену
песмом да потапше

И биће нам боље, кишо,
кад запевамо...
сваку сузу
кад осетимо јаче
и нећу бити жена
што у мраку сама плаче

И сузе ће се винути ка небу
кад зора нам се осмехне,
у душу ће са неба пасти комад среће
и биће нам лакше,
кишо, тугујућа,
сунце ће огрејати ме јаче

Гледаћу дугу
кад са сунцем пољубиш се нежно
и заборавити нећу
кад заједно
делиле смо тугу.

СЕНКЕ ПЕЋИНЕ

Трнем

а руке кржаве машу ми са зидова
и пећина ледена у грлу

Заустављам дах најдуже што могу
да нестанем као птица у лету
негде иза плавог неба

Сенки плес злокобни око мене
сенке неке
све од света што су остале

Шапћем себи песму детињства
и извор ми се неки привиђа
као дете у мраку кад млеко мајчино тражи

И плачем
а око боли
у зеницама нож мрака
и лижем сузу што душа је испустила

Једна линија само
светлости што као спас греје
али хладно је
хладно је

Промрзли капци као две грудве снега
на дечјим игралиштима
Нову годину чекају.

СЕЋАЊЕ

Пловим по словима
твојих умилних речи и
милујем руком благо линије
осмеха твога на небу

Били смо зора,
а сада смо само тужни месец
на изанђалом длану

Били смо румено и зрело маштање,
љубили смо свуд, било где
никад времена доста за нас
и наше сне

Дуго те тражим по лицима
других жена и помислим –
да, то си ти
а онда се окрене старица једна
и у коси њеној твој мирис девичански

Уздахнуо сам брзо,
брже од мисли својих,
шапутао испрекидано име твоје
и све је слутило –
да, то је оно око моје!

Сручили се снови с неба,
видим те у успоменама,
зар то је лице,
зар усне,
зар очи,
зар све то је оно твоје?

Не, не може бити –
то су само старачке боре!

Али мило лице,
топао поглед,
црвене усне и очи смарагдове боје –
то је оно, једино моје

У загрљају туга,
на рамену дремаш...
поново о љубави сневаш,
а ја те дуго љубим и сваки пољубац –
секунда са тобом

.....

Урна твоја у мору дубоком спава
и вештачко цвеће на земљи –
да, све је јава!

Пловим по словима
умилних ти речи и
милујем руком линије осмеха твога,
били смо зора,
а сада само тужни месец
на старачком небу наших снова!

ОЗЕБЛИ ЖИВОТ

Црном уму дарујем белу
тачку
да избели ожиљке
из животног мрака

И руке пружах да ухватим
мрвице хлеба
што падају с неба
из неке среће од које ме
даљина заслепљује

Будан кружим зеницама
и хтедох да ухватим једну
светлосну нит да ми веже босе ноге
што смрзле спавају
док грлим одсутност свега

И топло ми бива око срца гладног,
а што мање имам, ја, озебло дете,
за грам сам духом тежи.

Коста Миличевић – Аутопортрет, 1910.

Четири песме | Десанка Ристић

РИЗНИЧАР СНОВА

У пауновом гнезду
излегао се
ризничар снова

Својим шареним перјем
загрљаје обзнанио
бунилом оивичене слике
распршио

Расцветао собне крошње
у којима дишу и ржу
запечаћени снови

Шапатом се излила
сребрна плима
точиром у оку дечака усидрила

Једном ће птица бела
пауново перо
крај узглавља да спусти
чим усна
о ризничару снова
реч изусти

ОПЕЛО БЕЈСФЈОРДУ

Тихо снегом корачајте
јер то није снег
него бели плашт туге оковане
испод којег снива
небеско цвеће

Где сваки шум
кључаоницу сећању откључава
и звезде се на том месту
поклањају

Кад цвеће небеско лед отопи
у потоцима ће тећи сузе мученика
вратиће се једног дана
боје у очима угасле

До тада само тишина и зов песме
биће опело погледу
из мрака у свитање

Жртвама логора у Бејсфјорду

ПРОЗОР

Прозор један
неми је сведок
непроспаваних ноћи

Прозор стари
друг верни
чувар је туга

Он зна тачан број
будних сати
број уздаха и погледа

Као пред иконом
одстојала сам
младост
пред мојим олтаром
чекања

Када би ти стигао
он је само прозор био
упијао мој лик
у осјају свог стакла

Сродили се
прозор и ја
рам моје младости
саучесник моје туге

ЂУРЂЕВАК НЕБЕСКИ

Мајци

Опрости ми све непоједене колаче
којим си ме с љубављу даривала
у сну ме ноћас нудећи
од сна одбеглу

Опрости ми за сваку сузу
која ти се на крило скотрљала
у којем си ме повијену дојила

Опрости за цвеће
које ти нисам донела
Ђурђевак си сада мој небески
у молитви између два свитања

Урезах те у вечности
као кад се у дрво столетно урезају
као стражар душе
браним те од свих туга

У погачу ћу љубав твоју умесити
као жртву Господу
што ме је у твојем гнезду излегао

Винсент ван Гог – *Звездана ноћ*

Три песме | Коста Косовац

* * *

Ковачи судбине опет се славе
Мали Богови без крштења
Руке су им од млека бело-плаве
А главе од хлеба брашњаве и старе

Народ је магаре и њима не треба
Поезија душе и речи заљубљеног
Олако назвали би нас издајницима
И заклали белим папиром

Прекрстили су слова светом водом
Мртви језици у нама су и даље
Кад причамо заудара све пепелом
А они што слушају немају ни уха, ни главе

Оловке се пуне оловом
А на књиге ставиће бронзане браве.

* * *

Топле ће нам очи гасити ветрови плави
Цело друштво биће за нас шака јада
На ране ће ми девојчурак цвет да стави
А зима ће да траје све до краја маја

Господин и шешир и даље биће сами
Корак са сенком нервозно корача
Сви излази биће у нашој глави
А спољашност наша огледало плача

Напокон ће живот круну да нам стави
То ће бити похвала са овог света
Захладнеће и ови летњи дани
С осмехом где мудрост опроштај спрема

Нећемо никад бити потпуно сами
Иако душа с горким пупољком цвета.

ТОЧАК ЖИВОТА

Ми живимо зелени ал смо у сну плави
Младост нам боје у пепељари меша
И тежимо непрестано ка дирљивој тајни
И када смо близу тад смо све мањи

Ми живимо насмејани ал ћемо сретнији бити
Кад откријемо шапат рашчупаног ветра
И желимо знати шта ће од нас скрити
Бронзани мргуд што кроз свет шета

Ми живимо а усред груди нам цвета
Чичак што расте до плафона неба
И тежимо ка знању и слободи света
У сунчавом ткању првог сусрета

И тако ми знамо и кад не знамо ништа
То нас штити душа кад разлије боје
У ток крви тече песма тиша
Ал трагамо непрестано за истином обоје

И млад човек што не схвата ништа
И старац што зна ал нема своје.

У спомен на Милоша Црњанског

Милош Црњански је рођен 26. октобра 1893. године у Чонграду, а умро је 30. новембра 1977. године у Београду.

ЗДРАВИЦА

Здраво, свете, бледи ко зимски дан
у страху.

Још је весео народ један
у крви, пепелу и праху.

Вијај облаке пролетне, румене,
питај их за рај.
Не треба нам жена кад цвета, ни кад вене.
Не бацамо децу у звездан бескрај.

За наша срца ништа није доста.
За наша срца ништа не оста.
Док један од нас на земљи дише:
да ниједан врт не замирише.

Да живи гробље!
Једино лепо, чисто и верно.
Да живи камен и рушевине!
Проклето што цвета у висине.

Ми смо за смрт!

ПАРТЕНОН

Не волим веселост пролетних башта,
нити да ичија душа продре кроз свилу
мог црног мушког плашта.

Нашао сам суморну сласт тела,
као ветар звезде
у грању по гробљу,
слаћу него душа.

Па не гледам милосним погледом
ни по царевима ни по робљу.
На моме лицу бледом
мирише тама бела:
осмех мог разочараног тела.

У њему је очај, у њему
што презриво одриче љубав
свему, свему.

СЛАВА

Кад се облаци роје...
и лишће пада, са грања свела,
и сви боли, у јесени, заћуте...
Куд облак не нађе више
путеве засуте,
лете очи моје.

РОБОВИМА

Не убијајте псето ни вука.
Нећете скинути јарам с врата –
нема слободе,
док вам рука
милује децу, и сестру, и брата.

Не тражите по улицама мрачним,
риту и блуд, што црвени.
Ено вам рита на постељама брачним,
а срам у љубљеној жени.

Кад убијете сина свог
прснуће ланци, и пасти Бог.

Јер лаже вас најмилије,
јер срам је, што песме славе.
за чим вам суза лије
и боно клону главе!

У ноћи за чим тугујете,
што кујете у звезде,
што моле цркве свете,
и хоће војске, што језде.

Јер част везива руке,
и понос рађа јауке,
и срце тера преко мора
у шуму, где се глође кора.

Слава ће доћи,
кад вас поведу убице.
Кад реч вам буде крв, и
пламен.

Сунце ће вам обасјати лице,
кад види, да вас се змије не плаше,
но мајке ваше, мајке ваше.
Робови сте док имате сузе,
част ваша беше што слободу узе,
а вратиће је мржња, грех, и
камен.

РЕЉЕФ СА ЛИКОМ ДАНТА

Аници Савићевој

Кентаврима бесним маље у носу
затрепташе жудно, копита им росу
у мрачне шуме кад јурнуше даље
лудим трком са ваших плећа на кобиле
просу, по трави блудно.

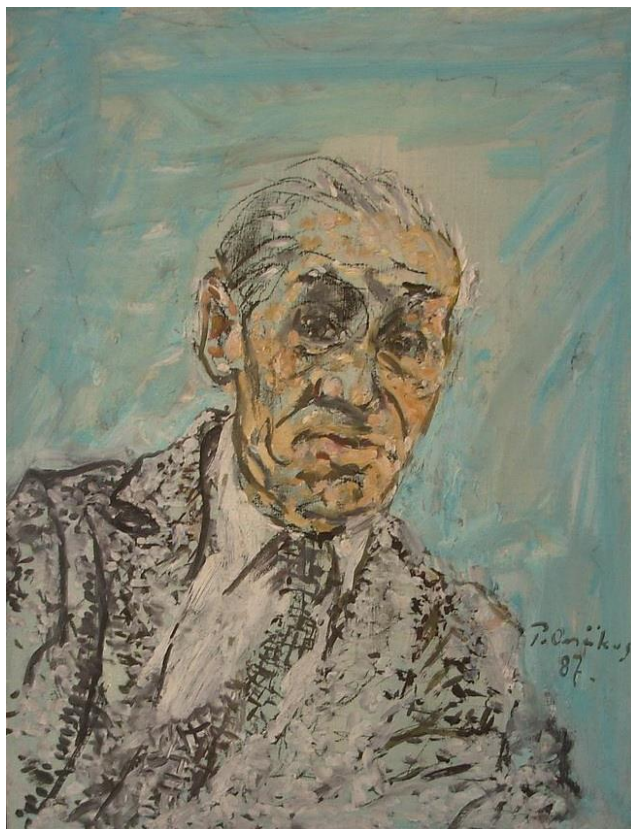
Тврђава златна горела је и урлала.
На жару ломача јадра су буктала,
ропска вам мирисна тела
блудним су вриском нудећи се гола
пала, вијајући се око мача.

Мостови танки златили се и сјали,
ко месеци на реци са неба пали.
А кад сте прошле у свили,
народ је клечо, и прашином се
витлали стегови и свеци.

Монаси страсни голи се секли,
крај буктиња страшни, и клекли
у ћилим ваших тела што крв и миро проли
на оштар шљунак, којим су боли
и пекли ране колена прашних.

Мудраци су нагнути вам у плећи
цртали чудне бројке, откривали свећи
у одећама црним тајне, које слуги
само камен драг, и ваш цвет
црвенећи као алам пакла са дојке.

Тад се роди један који вам тело
жалио истом жалошћу невесело
као дух, он га диже у прах медан,
провидан, јутарњи, што без трага
цело небо рађа језом чистом.

Петар Омчикус – Милош Црњански

Душе део | Невена Милосављевић

ГЛЕДАТИ ЖЕНУ

Гледати жену, као што ја њу гледам,
Може ли ико уједно волети и дете и старицу у њој?
И све бих јој звезде у корпу набрао,
Као Цареве очи жуте из баште,
По постељи их разасуо,
Метнуо за појас једну да се дичим.

Ах, гледати је на постељи
Поливену месечевим млеком,
У мени се дрзнуо онај школарац,
Што му само гола мишица
Под блузом распали комете,
Ужарио пламен на лампи језичак.

На овом завијутку у средишту земље,
Сплетен њеном косом као међ шеваре,
Газио сам у води до колена,
Без страха од какве немани из муља,
Ронио на дах у пупољке, међу њене груди,
И пао на њих жудњом савладан.

РАТАРУ

Осемени ову трошну земљу,
Што некад је само смоница била,
Квргава, камена, каткад и јалова,
Многим је гладним жита изнедрила.

Окупај зрна капљом твоје росе
Кад им се младенца ситна исклија,
И чувај их суше и мразног лета
Што дах им сише, и влакна испија.

Обилази класје у дане растућа,
Оплеви срцопуц што се уз булке свио,
Попце потерај у њихове рупе
И цврчка што се у круни скрио.

Кад се као море шеница завијори,
Српом је сеци, па вежи у снопље,
Одложи у салаше да ветар је суши
И од стабла справи убојито копље.

Па врх у отров чемерни умочи,
Разапни стрелу ка плавом хоризонту,
Ницице паде с неба једна птица,
Срце јој у примирју страдало на фронту.

ПРЕДСКАЗАЊЕ АНЂЕЛА

У искри предсказања
Нашла сам те пре
Било које речи,
Пре него сунце
Међу врбе зарања,
Пре него се мрклина
Задњем сјају испречи.

Познала сам ти лик
И пре но што сам у
Очи ти загледала,

Из племенитог поја
Ја чух ти вапај и крик,
Што у стакленцад
Распрши моја огледала.

Твој додир сам знала,
Да дрхтав је, мек,
Пре него ме такну,
И тај дрхтај сам
На кожи спознала,
Пред њиме ја никад,
Никад не узмакну.

А душу твоју одавно знадох,
И пре свог земног рођења,
Наши се путеи у вечност слили,
На ноти у менуету,
На том прагу ја остадох,
Да чекам васкрсење,
У ком смо једна душа били.

АМАЈЛИЈА

Пробудила нас киша снене и загрљене,
У беспућима одвећ нађене и изгубљене.
Тражили смо се клонули међу небесима,
А пронашли у страсти међу ирисима.

Опкорачила нас ноћ, сакрила у скуте,
У загрљају твом нека дуње жуте!
Предајем ти жезло, мноме господари,
Подај усне врату, нек коприва жари!

Скамени ми руке око твога тела,
Када звезда буде метеоре снела.
Кад падну на земљу створиће таласе,
О воли ме, воли, док се не угасе!

Пусти нек усне буктињу распале,
На јастуку шапата звезде се састале!
Вежи ми у чвор мисли што ум буде,
Срце не зна за грех, прекор, ни осуде!

На острво трња, без ружа смо пали,
Јастук од лаванде крвљу покапали.
Не боле ме ране, док ти вапај љубим,
Ја одавно немам ништа да изгубим!

А судбина је теби амајлију дала,
Чувај ме, још нисам од срца одустала!

ДУШЕ ДЕО

Срцем у срце тада смо се срели,
Надвишен мноме за стопу перона,
Гледао у исконски један делић тебе,
По срцу једнаком, по летима дете;

А ко то може узети нам за зло,
Ко само део себе никад срео није,
А ти си у мени пронашао себе,
На рођењу комад душе ти отете.

Шапат ми снени заглушио све звуке,
Низ врат се трнаца стотину јурило,
Уздах се из грла зубима отео,
Две звезде близанке у оку засјале;

Прекоре небеса нисмо послушали,
Олујни се ветар на нас обрушио,
Ни тад ме пустит из недра ниси хтео,
Душе нам у бездан истог трена пале.

Анри де Тулуз-Лотрек – *Пољубац у кревету*

Пет песама | Енеа Хотић

(Циклус Давне пјесме)

НЕ ЗОВИ МЕ...

Не зови ме кад одем.
Пожељећу да повјерујем
и да још једном чујем
шум далеке ријеке.

Не зови ме кад одем.
Кад то чиниш, лагано
умирем, лагано венем
и чезнем за врбама...

Не зови ме кад одем,
твој глас ће ми се учинити
као спас... а није.

Мемљиви остаци осмијеха
на угловима твојих усана
не заслужују моје срце.

А твоје је!

Бићу јака.

Зато, не зови ме ако одем.
То ја себе крадем,
од модрог неба, оно ми треба.
Али, демон вреба са Твојих усана

ВЈЕТРОМ ПИСАНА ПЈЕСМА

Оркани сазнали
да су ми Те животни
друмови донијели.
Па се утишали,
јер знају да
Наше зоре требају
да свићу без ријечи
крићу.
Одували су вјетрови
све оне што се
не одважише да
срце понуде.
Што знали су да лове
до прилике нове.
Необично је,
признајем.
И дајем Ти се
осмијехом.
Јединим лијеком.

МОЈЕ ДОБА

Видиш ли како и небо жели
да кишом спере туге траг,
да остане на лицу ми баршунаст
додир Твога длана благ.

У бурно се вријеме живи.
Јер волимо - криви смо, криви.

Ријечима кад болимо,
злослутним птицама на
душу пријањамо и не сањамо.

Ма, нису "тешке" ријечи и велике,
и јаке - то знам и топлом језгру
љубави надам се, надам.

Слијепа за охолост,
склона дуги руменој
заувијек остајем.

Невидљива критизерским,
мутним очима бићу и
душе Твоје драги додир снићу,
и баш сваки убоги дан бићу
ја - Твоја..

Иза себе остављам
оно што сам:
његов дах што ме продужава,
дише ме, гледа ме његовим, а
мојим очима,
грије ме његовим, а
мојим осмијехом.

Он је једини траг да живјела јесам.

У кутије сјећања спаковаћу само
свјетло његовог ока.
Нека обасја кишом љубави
натопљено тло свих дана што
пролазе, долазе, остају, трају
и клијају ме изнова.

(Циклус *Слободни ум*)

УХВАТИХ ДАН... САМО

Говори као молитву да
бесједи.
Звучи ми у глави док
небо се плави.
Пловим морем
од ријечи просутим.
Јездим, груди ми
се пуне милином!
Сазнајем, спознајем,
себе и гријем се сунцем
ума бистрог као поток.
Ријечи нису само ријечи,
постају то само
ако их не дамо
срцем.
Звуком свих тих мени
знаних ријечи постајем боља,
оне су ми воља
за Животом.
Вјеру ми дају, као да знају
да то ми треба.

Ово је мој дан.
Саздан од мене, себичне,
скројене од дјелића.
Само себи добро знана
могу постати и остати
душом танана, трун снена и
јака жена.

СУДБИНА

Миришеш ми даном,
Твојим дланом.
Ослобођена.
Волим Те
као поново рођена,
прољећем обновљена,
Теби обећана
и суђена,
у исти мах.

Оливија Шармен

Пет сонета | Иван Гаћина

ПОЕЗИЈА ОСЕКЕ И ПЛИМЕ

Поезију пишем још од раних дана,
стихописе њишу осеке и плиме,
пловим малом барком преко океана
док на прамцу снова љета носе зиме.

Понекад се сјетим срцоболних рана
кад понори смрти гутају ми име,
на пјешчаној плажи иза стихобрана
од љепоте градим поезију риме.

Хармонија душе хитро испловљава,
небоумљем једри и неправду слама
ширећи у срцу љубав цватног стиха.

У мислима тече мудра Стихослава,
плодове живота шири обалама
док их тамо чека твоја душа тиха.

БАЈКОВИТА МИЛИНА

Расула ливада раскошну љепоту,
мирисним цвијећем шарају лептири,
пој скривених птица даљином се шири
док природа цвате уз Божју доброту.

Упијају очи бескрајну дивоту,
недосежно сунце кроз облаке вири,
разиграни вјетар благорадо пири,
прољетна је радост смисао животу.

Анђели и виле пјевају у кору,
раштркане боје у дуги цвјетају
ко ливада бујна проткана свјежином.

Полетјеле душе небескоме збору
да тајне живота на небу причају
сањарећи свијет што дише милином.

НОСИ МЕ У СРЦУ

У предворју маште дишеш поред мене,
ал' у мрачној збиљи одавно те нема,
кроз процјепе боли бриде успомене
док напукло срце немирно дријема.

Попут црне мачке у замци живота
рањена се душа маглом опијена
улицама пустим изгубљено мота
тражећи судбину надом погоњена.

У понору срца обитава твој лик
док пијана рима у предграђу снива
и пролазност гута разочарани крик.

Попут сјајне капи што у оку плива
сивоумљем гориш као свјетионик
што је тихи свједок да је љубав жива.

ЗВЈЕЗДАНА ЛАЂА

Од љубави царство узвишеност пружа,
бљесци надахнућа стварају животе,
сазвијезђе снова мирисна је ружа
што зрцали етер кроз свемирске флоте.

Радозналост грешну момак разоружа,
романтични момент младенаштво оте,
разбуктале страсти узаврело здружа,
пламена младенка цвате од љепоте.

Вјетрови разносе непреболне жеље,
у ганутом срцу нада обитава
док ријеком меда протјече весеље.

Кад звјездану лађу осунчава јава
прослављају дјеца сретне родитеље,
а небеском Творцу вјечита је слава.

ШАПУТАЊЕ НОЋИ

Када љубав мине царује тиха ноћ,
у хладноме срцу кочи откуцаје.
Разуздана душа кад се горко каје
мјесечина гуши подмуклој тами моћ.

Кроз шапате ноћи кад душа корача
попут ватре пламте осјећаји врели,
као некад давно срце зацијели,
на смирају туге љубав је све јача.

Јесењу идилу љепотица дише,
мјесечина краси бисерје колајне
док у тмини плове забрањене тајне.

Радознали вјетар шапат ноћи њише,
изгубљена душа склада версе сјајне
да оживе ноћас љубав дјеве бајне.

Иван Гроздановски (уље на платну)

Два пута по две песме

Жељка Аврић

ЖЕЉА

стижу нам празници
време жеља доба самоће

под великом небеском шатром
на свету изгубљених људи
у кући која није дом

шта нам још треба
осим нежности

тегобним уморним
и неприметним
тишини сличним
ветру истоветним

шта нам још треба
осим ћутања

реч је оштра и крхка
празна као одјек
чувај се њене сенке

пловидбом усидрени
са циљем у лутању
заносни скрушени
у шапутању и шкргутању

шта нам још треба
осим сунца

звезде су хладне далеке
а месец равнодушно нем
кораџи као ноћ пред смакнуће

нежности треба
да свему смисао дамо
зрно капљицу мрву
мало нежности само

да би нам поглед био Сунце
певало срце
ћутањем се разумели

БАЈКА

није било време
није било место

тебала сам проћи
тебао си зажмурити

ја својеглава са звездама у очима
ти налик временској непогоди

бескрајно сретни
и истоветни

на први поглед

свитање се у сумрак прометнуло
сударили светови
замрзле речи на уснама

са првим додиром

обрушио се талас
преплавило море
ветрови везали у чвор

нас безвремене
и занесене

мене која је веровала у чудо
тебе који си говорио да их нема

хтела сам али није ишло
могао си није ти се хтело

онда смо се мимоишли
и није се десило ништа

земља се и даље окреће
људи се срећу и одлазе

ја скамењена птица
ти засенченог лица

када си затворио врата
у бајци Угашених светлости

Томислав Маринковић

КИШЕ У ОКУ

Замишљао сам пречице,
стазе, путељке што воде
до твога срца.
И стизао увек прекасно:
кад бесни олуја,
мрачи се небо,
а твоје срце већ било тада,
негде далеко, на другом месту.
Сад немам ништа,
власник сам само јетких уздаха,
тужне, јесење ледене кише.
Кад бих могао да се сакријем у зрно пиринча, у сенку
мрава,
да ме не видиш никада више.
Сад спавам, занет,
изнад живота.
Ако порасте поново у мени трава,
изгреје сунце и месец засја
из занемелих тамних груди,
тихо покуцај на моје чело,
шапатам врелим ти ме пробуди.

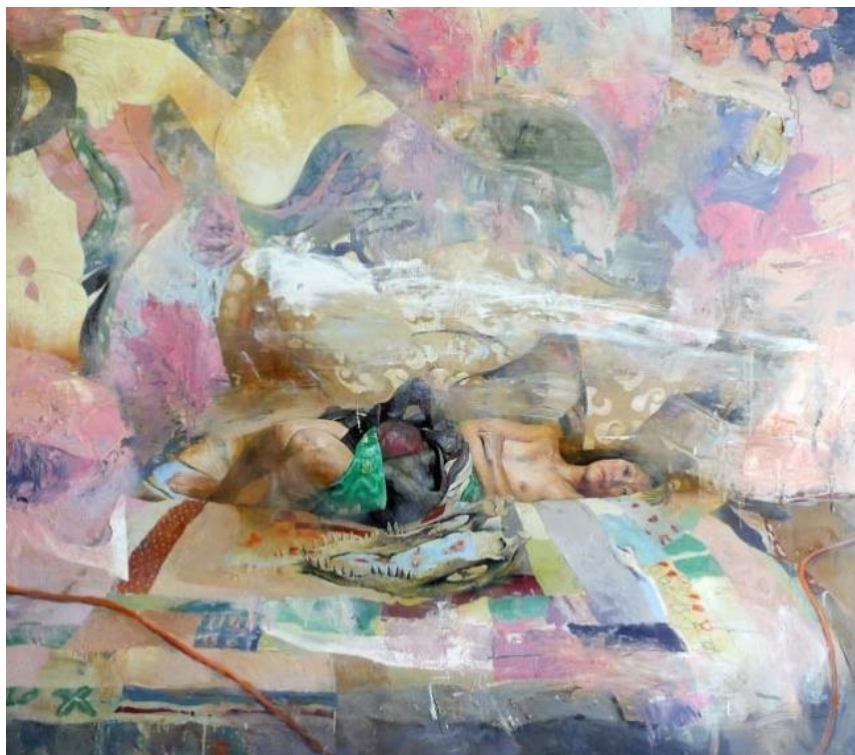
МОЈЕ СРЦЕ

Начета јабука могла би
да буде моје срце,
за које се питам
(иако одговор бесконачно касни)
у шта се претворило.

Неко би помислио да
јастуче је за игле и чиоде,
јер свуда иза њега остају
трагови крви, а пред њим
лето нагло губи питоме боје.

Дневна светлост, што ширила је
угао гледања на ствари, сада гасне;
долази ноћ и тихо цвиле вратнице.
Неко хоће да уђе у моје срце.

Али срце то не зна.
И не зна да ли је јастуче
за игле, јабука или срце.

Кент Вилијамс

Неко други | Слађана Миленковић

РЕКА

Медеја никад није била овде.
Отишла је за својима, за сенима.

Јасон, ни Марс, никад нису били овде,
ни Купидон, нити Дионизије.
Овде се само Хад, вазда игра истине.
Између тамо и овде?
Између је река, непрелазна.

Тамо неко плови. Некако плови.
Орфеј!
Плови и пева, испева стихове што плаве небо.
Плови преко реке и силази,
више га не видимо.

Спушта се доле,
све ниже и ниже у дубине.
И пева. Он пева све више и више.
Стихове што плаве обале суре.
Стихове што плаве очи.
Стихове што плаве све.

Утопљеник стихова сама је Еуридика.
Нема куда без Орфеја.
Нема никуд без Еуридике.
Силазак у Хад, нема се кад
нема се више ни куд
само доле.

НЕКО ДРУГИ

То је све због тога
што сам бар на кратко
желела да заборавим.

Да све заборавим
и да будем неко други.

Да заборавим свој живот,
и своје речи,
и твоје,
и твоју тишину
и даљину туге
даљину сете,
а радост друге
неке друге жене у мени
неке другачије ја.

Јер ја више не унем.
Не унем да се радујем,
не унем лепо да живим.
Унем само да се кајем,
преиспитујем
мерим,
поклањам
све раздајем
и
стајем
увек на исти камен
на камен са којег нема погледа,
са којег нико није скочио
још.

СТАЗА ПОВРАТКА

Да ли је тешко, оче,
можда последњи пут
ићи стазама детињства?
Кроз Вуковац,
па доњом се стазом око куће
с оне стране Васовића.

Са пропланка
где је некад
велико стадо оваца пасло
гледаш у родну кућу.
Још држи се.

Идеш на парастос оцу
као да идеш последњи пут родној кући.
Ко ће те дочекивати
кад никог више не буде?

Још само сусрет са братом
личи на поздрав два храста
што усправни
грлећи се стоје.
Можда последњи пут идеш
шумском стазом
којом си некад ишао
по прва слова.

Можда те још увек неко чека.
Не могу да идем за тобом, ни с тобом,
само ти могу мисли слати
да те чувају на путу
и да се опет вратиш.

КÒ И ПРЕ

Бранку Радичевићу

Небо кроз прозор
и птица лет.
Само да ми је
да изађем
и станем
под небо плаво.
Да ми је да дозовем облаке
беле и лаке
и ветрић благ.

Тада се нестаје
тада
у реду је
све.
Више не мислиш
ни на шта
него
идеш, радиш,
шеташ се
кроз парк.
Сретнеш неког пролазника
јавиш се
наставиш даље
до Саве.

Седнеш на обалоутврду
од камена или бетона,
посматраш реку
њен ток.
Њен ток
односи све твоје бриге.

Удишеш ваздух
дишеш дубоко.
Ветрић пири
кô и пре.

Небо се плави
кô и пре.

Облаци пролазе
кô и пре.

Сад можеш да живиш
кô и пре.

Издржаћеш
снажна си
кô и пре.

Али ништа више
није кô и пре.

НЕКАД САМ ЗНАЛА ТАЈНУ

Одгонетнута је манастирска тајна.
Некад сам знала тајну.

Два степеника
која воде у нигде.

Два степеника
за која мислиш да су варка.

Два степеника
у тајну

улаз
ка благу
пролаз
из прошлости
одблесак, сјај.
Некад сам знала тајну
Љубостиње.

Та тајна, некад одгонетнута
па поново забрављена у непознато
таји прошлост.

До следећег сусрета
до наредног пута
до згонетања
и одгонетања манастирске туге.

Кнез Лазар и кнегиња Милица (манастир Љубостиња)

Вратари чежње | Сања Живковић

НОЋ

Ноћ...

Црнило испуњава просторе
собе коју
осветљава мисао о теби.

Светло које долази са изворишта
сједињује наше вене
и заједничка крв тече различитим жилама –
мојим и твојим.

Прашњави сат опет откуцава
пролази још један час –
а ноћ гута све што је дан донео.

У другом углу собе
напада ме мисао о теби.

СЕЋАЊА

Сећања су само
искричави простор који
сведочи да те волим.

Простор је бездан
у коме не постоји почетак ни крај,
у коме постојиш ти.

Сећања јесу
део сваког дела твога тела,
твоје тело сам
ја сама у неком другом обличју.

Сећања нису речи
која сам ти говорила
хиљаде и хиљаде пута...

Сећања нису отпоздрави дрхтаја
када те видим,
сећања су вратари чежње
за наше сусрете.

МИ

Кидајући бол
на уснама песника одусталог од
љубави.

Усне на замишљеној линији образа
киптећих долазака.
Образ модар од сунца које је
први пут опекло кожу.

Кожа застрта сјајем додира
мојих јагодица.
Јагодице које трну
под упливом гласа који струже.
Глас који струже
над промрзлим обалама сна
и сан који је постао живот.

Волели смо те сви ми скупа,
некада давно у једној палати
промзрих кестенова,
где цветају кржаве маслине и тече
жуто вино.

Волели смо и моју прозирну сенку,
која је успела да се
уобличи.
Волели смо тебе
и много чега.

Покрет усана
под тремом твог лица.
Лице које носи главу у којој станују
разни уклеті песници.
Уклеті песник обучен у тело
неког чуда.

Тело које грли чудо које желим.
Чудо –
које ми треба да претворима
Ја у Ми.

Пол Гоген – *Када ћеш се удати*

Руска поезија | Николај Цветков

ЉУБАВ И НАДАХНУЋЕ

Анђели су љубави пуни,
О томе баш свако зна
Кога су једном узели сни.
Храбри попут анђела

Немо чудо, бестелесне силе
У покрету увек вруће,
Ствараоцима дар су биле,
Љубав и надахнуће.

Допусти анђелу све додире
Божанским крилима,
Осети част, радости немире –
У срцу и дамарима.

* * *

О повратку изворишту среће
Писали су још древни мудраци,
Дух се телом, тело душом креће,
Свуд на лицу уочљиви знаци.

Дух и тело јашу коња дивљег
Остани у седлу, ти имаш власт,
Ако то схватиш, укротиш страст,
Дух твој ће бити близу Свевишњег

СВЕТЛОСТ У ТАМИ

Кратак пут овде пролазимо:
Ослобађање од робовања,
Суштину безгласно спознамо
Земног живота и пропадања.

А ипак, упркос умирању
Надвисићеш све облаке.
С крилима и ноћу и дању,
Божјим оком видећеш знаке.

Проћи ћеш кроз много облака
Да загрлиш Сунце за векове,
Да обасјаш свет магле и мрака,
После нас неке људе нове.

Ко смисао тражи и не чека,
Живот за светлост даје без изузетка,
Какво је име за тог човека?

Пусти, то светло гори унутра
Као петролејка или свећа.
Диви им се, једи, пиј и ћути,
Он светли и зна који су твоји путеи.

• *С руског препевао Анђелко Заблаћански*

Песничке фусноте | Власта Младеновић

ОЧЕНАШ

Оче наш,
нек се ори
песма дуга,
нек вијори
барјак-дуга,
нек буде
вечни знак
између поезије
и онога што није.

ГНЕВ АХИЛЕЈЕВ

Откад су ми оно
одузели речи,
песма моја
не престаје болно
да јечи.

О ДА

Кажу да имам дар,
само не очекуј хвалу,
ја нисам Пиндар
нити лако дајем главу.
Нека тако други пишу,
полако дуги су дани,
видећемо који су одани,
а који продани.

АЛЕ И ВРАНЕ

Сад ће але и вране
нагрнути на ме,
мој Дели Јоване.
ударити намет
на вилајет,
кљуцати ране,
мој Дели Јоване.

ИЗМЕЂУ СВЕЛОСТИ И ТАМЕ

Док пролазим
имеђу светлости и таме,
чујем гласове
и са једне
и са друге стране:
о тихе ли хвале,
о бедне ли поруге.

ОТКРИЋЕ ПОЈАВЕ

Бранку Стаменовићу

Они што су је
чули, песму душе,
сад гледају
да се оглуше.

Слободан Гале Заблаћански - *Сунцокрети*

ПИШИТЕ ЗА СУШТИНУ ПОЕТИКЕ

1. Своје радове шаљите у једном ворд документу писане ћирилицом или српском латиницом са словним знацима ђ, ж, ч, ћ, ш. У противном радови неће бити узети у разматрање.
2. Мејл за ваше радове sustinapoetike@hotmail.com
3. У тексту обавезно ставите своје име, годину рођења, своју мејл адресу, а пожељне су краћа биографија написана у трећем лицу и фотографија.
4. Документ означите својим именом и формом текста који шаљете (песме, прича, афоризми, есеј...)
5. Прозне радове слати у формату до 12 000 карактера, величина фонта 12 и проред 1
6. Сви радови који стигну до средине непарног месеца у години, ући ће у избор за објављивање у наредном двоброју.
7. По правилнику Суштине поетике плаћање хонорара није предвиђено

Главни уредник
Анђелко Заблаћански

Садржај

Реч уредника	5
Једна песма Анђелко Заблаћански	6
ЉУЉАШКА	6
У ретровизору Брана Тарбук	7
ЧИТАЈТЕ ПОЕЗИЈУ.....	7
Поезија наших дана	13
Споменка Денда Хамовић ВИДО И ПЛАВА ГРОБНИЦА	13
Владимир Златић ПРЕПОЗНАВАЊЕ	15
Лабуд Н. Лончар НЕСАНИЦА.....	16
Владимир Бабошин САД ЖИВИ.....	17
Кристина Јанковић НОЋ БЕЗ ЈУТРА.....	18
Милица Шојић МОЖДА	19
Силвана Алексић КАДА УМРЕМ.....	20
Јелена Глишић * * *	21
Тана Вучинић МЕТОХИЈА.....	21
Тодор Бјелкић МОЈА ОБИЧНА ШЕТЊА С МАРИЈОМ	23
Радмила Милојевић ВАТРЕ ЉУБАВИ	25
Песме за децу Јелена Глишић	26
МАСЛАЧЦИ.....	26
ПРИЧАЛА МИ ЦРВЕНКАПА	26
ПАДАЛИЦА	28
НЕОБИЧАН ПУЖ	29
ИЗГУБЉЕНЕ ТАЧКЕ.....	30
ЗАБОРАВЉЕНЕ ЦИПЕЛЕ	31
Заборављени песници Јованка Хрваћанин	32
ПЕСМЕ И ЖИВОТ.....	34
ЛУТАЊЕ	35
ПЈЕСМЕ НЕВИЂЕНОМ	36
***	38
***	38
ПАХУЉИЦА.....	39
ЗИМА	39
ПЕКАР	40
Песме посветнице Ранко Павловић	41
СКЕНДЕР У СОНЕТУ	41
У КОСТАЈНИЦИ СИ	42
У ЛИЈЕВЧУ, ЖУПИ.....	42
ПЈЕСНИКИЊА У ЗАВИЧАЈУ	43
ДАНТЕОВО ПОТОМСТВО	45
ЈАБУКЕ И КЊИГЕ	46
СТАРИ БОРСАЛИНО	46

ОБРАМИЦА	47
Песме у титрајима Кристина Павловић Рајић	49
НИШТА НЕ МОРА	49
МЛАДОСТИ	50
У СУТОН	50
НЕ БИЛО МЕ	51
ЗАЖАРЕНА ЈАБУКА	52
Преведена поезија Сергеј Пањизник	53
НЕСПОКОЈ	53
КОРАК	54
ИЗВОР	54
Три сонета Милена Ћировић	55
ОСЕЋАЊЕ	55
ИСТОВЕТНА ДУША	55
БУДАН САН	56
У спомен на Милутина Бојића	57
БАЈКА О ЖЕНИ	57
ОЧИ	58
НА ОСТРВУ	58
ПЛАВА ГРОБНИЦА	60
XXI СОНЕТ	62
Песме озеблог живота Милица Тасић	63
НА ДЛАНУ СУНЦА	63
ЗАПЕВАЈМО, КИШО	63
СЕНКЕ ПЕЋИНЕ	65
СЕЋАЊЕ	66
ОЗЕБЛИ ЖИВОТ	67
Четири песме Десанка Ристић	69
РИЗНИЧАР СНОВА	69
ОПЕЛО БЕЈСФОРДУ	70
ПРОЗОР	70
ЂУРЂЕВАК НЕБЕСКИ	71
Три песме Коста Косовац	73
* * *	73
* * *	73
ТОЧАК ЖИВОТА	74
У спомен на Милоша Црњанског	75
ЗДРАВИЦА	75
ПАРТЕНОН	76
СЛАВА	76
РОБОВИМА	77
РЕЉЕФ СА ЛИКОМ ДАНТА	78

Душе део Невена Милосављевић	80
ГЛЕДАТИ ЖЕНУ	80
РАТАРУ	80
ПРЕДСКАЗАЊЕ АНЂЕЛА	81
АМАЈЛИЈА	82
ДУШЕ ДЕО	83
Пет песама Енеа Хотић	85
НЕ ЗОВИ МЕ	85
ВЈЕТРОМ ПИСАНА ПЈЕСМА	86
МОЈЕ ДОБА	86
УХВАТИХ ДАН... САМО	88
СУДБИНА	89
Пет сонета Иван Гаћина	90
ПОЕЗИЈА ОСЕКЕ И ПЛИМЕ	90
БАЈКОВИТА МИЛИНА	90
НОСИ МЕ У СРЦУ	91
ЗВЈЕЗДАНА ЛАЂА	92
ШАПУТАЊЕ НОЋИ	92
Два пута по две песме	94
Жељка Аврић	94
ЖЕЉА	94
БАЈКА	95
Томислав Маринковић	97
КИШЕ У ОКУ	97
МОЈЕ СРЦЕ	97
Неко други Слађана Миленковић	99
РЕКА	99
НЕКО ДРУГИ	100
СТАЗА ПОВРАТКА	101
КО И ПРЕ	102
НЕКАД САМ ЗНАЛА ТАЈНУ	103
Вратари чежње Сања Живковић	105
НОЋ	105
СЕЋАЊА	105
МИ	106
Руска поезија Николај Цветков	108
ЉУБАВ И НАДАХНУЋЕ	108
* * *	108
СВЕТЛОСТ У ТАМИ	109
Песничке фусноте Власта Младеновић	110
ОЧЕНАШ	110
ГНЕВ АХИЛЕЈЕВ	110
О ДА	110

АЛЕ И ВРАНЕ	111
ИЗМЕЂУ СВЕЛОСТИ И ТАМЕ	111
ОТКРИЋЕ ПОЈАВЕ	111
ПИШИТЕ ЗА СУШТИНУ ПОЕТИКЕ	113

Суштина поетике

ЧАСОПИС ЗА КЊИЖЕВНОСТ

www.knjizevnicasopis.com

sustinapoetike@hotmail.com

Народна библиотека Србије
ISSN 2334-9417

Октобар/новембар 2017.

Излази двомесечно

Глушци